

Historielagsnytt

Henny Lehn med Stengun m/ Lyddemper. Et typisk aksjonsvåpen under 2. verdenskrig. Soldat nr.i område 1414 var 400317. - Se artikkel side 6

Husk Vestkogdagen 25. mai (se siste siden)

Skoger og Konnerud
Historielag

Kjempetur til Eidsvoll

Tekst: Per Runar Thoresen

26. april inviterte Historielaget til busstur hvor både gammel og ny arkitektur stod i fokus. 32 deltakere benket seg sammen i en hyggelig dagstur Konnerud/Skoger - Oslo, Eidsvoll og retur. Komiteen hadde sørget for både sanger og quiz og stemningen var på topp hele veien. Kaffe og boller på Operataket i Bjørvika var en opplevelse verd for de som ikke hadde vært der. Meget spesiell arkitektur og store dimensjoner er inntrykket som sitter tilbake.

Plommen i egget var besøk/vandring og omvisning i Eidsvollbygget. Ved dyktige guiders hjelp fikk en virkelig høytidsstemningen over seg når vi stoppet opp i salen hvor de fremsynte menn for 200 år siden skapte den viktige historien med vår grunnlov som fortsatt består.

I mange år har vi snakket om å ta en tur til Eidsvollbygningen. Nå har vi vært der og vår lokalhistoriske sjel har utvidet sin horisont.

Minneord

To av Historielagets markante støttespillere gjennom mange år er gått bort.

Jean Lorange

døde 14.12.2013 - 90 år gammel. Jean satt i styret i 9 år fra 1991 som styremedlem, nestformann og de siste 4 årene som formann. Med sin bakgrunn som arkitekt, ble Skoger gamle kirke hans «hjerdebarn» og han var levende opptatt av kirkens historie og arkitektur og var i mange år guide ved omvisning i kirken. Historielagsnytt hadde i 2011 et intervju med ham vedr. hans opplevelser under 2. verdenskrig hvor han via rømming til Sverige og England ble sendt til Canada for å bli utdannet jagerflyver, men krigen var over før utdannelsen var ferdig.

Jean Lorange: Foto Bjarne Jullum.

Oscar Hauge

døde 11.02.2014 - 72 år gammel etter en tids sykdom. «Jammen» Oscar har i en årrekke vært krumtappen i Historielagets fotogruppe og har tusenvis av timer foran sin PC i forbindelse med digitalisering av gamle bilder som etter hvert har blitt gjort tilgjengelig for våre medlemmer. For Historielagsnytt har det vært en fornøyelse å trekke veksler på Oscars alltid velvillige innsats. Oscar har også en «god strek» og har tegnet skisser for oss etter behov og ikke minst de årlige «juleplakettene» som Lions har gitt ut.

Den alltid blide Oscar Hauge foran veggen på Skjeldrumsaga hvor han gjorde en betydelig innsats under restaureringsarbeidet.

Foto: Reidar Halden

Vi takker begge for stor innsats og lyser fred over deres minne.

Hei

Nå har vi lagt påsken bak oss. Både i forkant og under høytiden ble det lagt vekk på de frivilliges innsats representert ved Røde Kors. Det fikk meg til å tenke på alle Historielagets frivillige, alle medlemmer som sier seg villige til å gjøre en jobb i våre komiteer, grupper og prosjekter. Hva hadde Historielaget vært uten dere? Ingen ting! Og mange av dere har stilt opp år etter år. Men noen peker seg spesielt ut, og på årsmøtet i år valgte vi å ære to stykker med æresmedlemskap, og det var:

Reidar Halden og Per Runar Thoresen.

Disse to har 15-16 års virke i styret og komiteer/grupper, og fortsatt legger de ned en imponerende innsats for laget vårt! De har også en utrolig oversikt over virksomheten og det beste av alt: De er JA-MENNESKER! Et styre og en "fersk" leder kan ikke ha bedre "støttespillere"! Så nok en gang: TUSEN TAKK til dere begge to, og jeg gleder meg til fortsatt å samarbeide med dere!

Hva står nå foran oss og hva har vi lagt bak oss: For å begynne med det siste: Konnerudverket er ikke lenger en del av Skoger og Konnerud Historielag. Her har det gjennom mange år vært lagt ned utrolig mange arbeidstimer. Og en stor takk til dere alle som har deltatt. Men i senere år har det vært vanskelig å oppfylle vedtektene til Historielaget og derved Konnerudverket, om styrerepresentasjon. Etter nesten et års arbeid med denne saken og med faglig bistand, valgte styret å fremme forslag om vedtektsendring på årsmøtet. Dette ble i all sak en proformasak, for Konnerudverket hadde allerede fått godkjent sine endrede vedtekter av stiftelsestilsynet.

Hva står foran oss? Jeg gleder meg til den tradisjonelle Vestskogdagen den 25.5., se annonsen her i bladet. Sett av denne dagen, vi er stolte av at historiker og forfatter Tor Boman Larsen vil holde foredrag på Rønnehue. Velkommen til hver især!

I september vil Det dramatiske selskap" glede oss med forestillinger på Grendehuset, Konnerud. Av erfaring er dette noe å se frem til!

Et stort prosjekt historielaget har jobbet med, er restaurering av Skjeldrumsaga. Nå er arbeidet vel i havn og åpningsdagen nærmer seg, sett av dagen, søndag den 5. oktober! Da inviteres alle til den offisielle åpningen, og vi får mulighet til å se hva dugnadsgjengen der har fått til.

Til slutt vil jeg nevne it/fotokomiteen vår. De hadde lagd en super fotoquiz på årsmøtet vårt. Og jeg vil absolutt anbefale alle å skaffe seg passord både til medlemssiden vår og passord til bildearkivet (det er nemlig 2 forskjellige!) for at dere skal kunne glede dere over hva denne komiteen jobber med.

GOD SOMMER ønskes hver især!

Hilsen Hanne

Historielagsnytt

Ansvarlig utgiver:

Styret i Skoger og Konnerud Historielag.
Nr. 1 mai 2014 33. årgang.
Bladet kommer ut to ganger årlig- vår og høst
-og sendes alle medlemmene i Historielaget.
Opplag: 750 eksemplarer

Styret

Leder: Hanne Elisabeth Skjeldrum
Fretheim, leder@skhist.no
Nestleder: Jan Sundby Ekeberg
Kasserer: Randi Raaen
Sekretær: Anne Lise Bjørge Erichsen
Styremedl: Tone Sverreson Ørmen
Styremedl: Tore Skjeldrum
Varamedl: Elisabeth Ruud
Varamedl: Linda Skjeldrum

Redaksjonskomité:

Redaksjonen tar imot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

Redaktør: Per Runar Thoresen
redaksjon@skhist.no
Medlem: Tone Sverreson Ørmen
Medlem: Ingvild Anita Velde
Medlem: Inger Johnsrud
Medlem: Reidar Hyldetoft

Fotokomiteé

Tar imot bilder fra gammel og nyere tid.
Leder: Ingar Steen
foto@skhist.no

Teatergruppa - Det Dramatiske Selskap

President Arild Sønstrød

Bygdesamlingen på Borge

E-post: post@skhist.no

Postadresse

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Hjemmeside og e-post

E-post: post@skhist.no
Web: www.skhist.no

Lay out: Print Konsult, Andebu
Trykk: Trykk Service AS, Drammen

Forsidebilde

Henny Lehn.
Foto: Sigrid og Randi Wiborg.

32774982321174

TIPPE – LOTTO – JOKER – KENO

Hver gang du spiller kan du la staten betale en andel til Skoger og Konnerud Historielag. Registrer deg eller gi kommisjonæren vårt reg.nr.982321174

Stallane på Vestskauen

«Stallane» var en idyllisk plass på 1800-tallet. I dag er plassen nærmest borte og store mørke grantrær har overtatt plassen. Men fremdeles kan man ane en gressvoll mellom granene.

Av: Erik Grinderud

Fortidens spor er tilstede også her som forteller oss om forhistorisk virksomhet. Kulturminner som er bevart er kilden til kunnskap, opplevelser og refleksjoner.

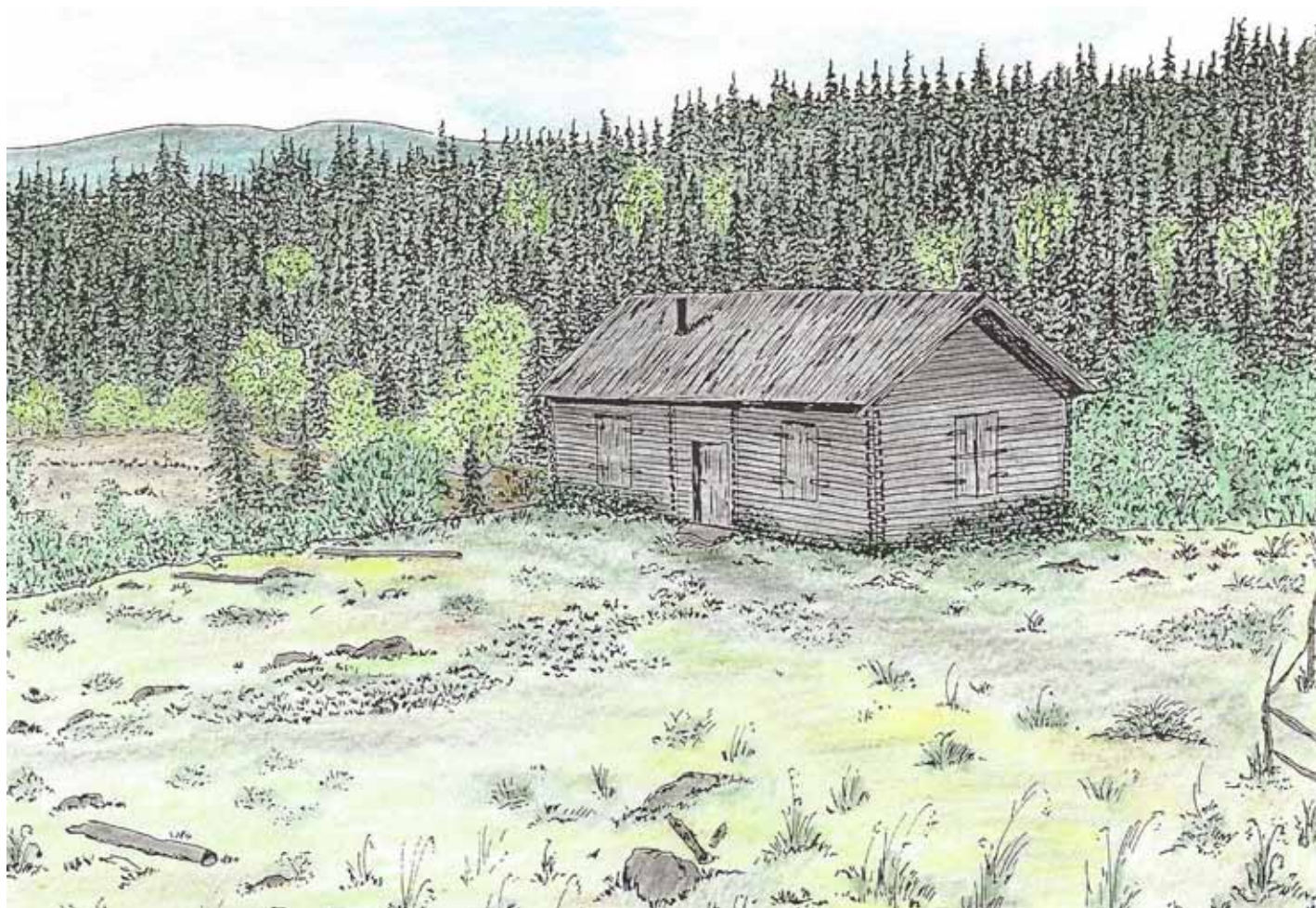
På hustuftene kan man se rester av steinurer mellom bringebær og brennesle. Murene står som et minne over mennesker som levde livet sitt her inne på skogen. En aldri så liten lysning er bevart og her ligger de rustne restene av en plog som vitner om en nøysom tilværelse. De som bodde her hadde en lang og bratt vei til bygda så her gjaldt det å være mest mulig selvforsynt. På den tiden var det store familier som bodde der inne. Det skal i sin tid ha vært åtte barn, så flust med utkomme kan det ikke ha vært. Ordet nøysomhet må dekke det meste.

Bildet tatt i 1958 hvor det var satt opp en høyløe på Stallane. Nå er den forlengst borte.

Tukthusstraff

Stallane ligger 450 m.o.h. klemte mellom Fintomåsen, Gravdalen og Trytjernåsen. Plassen ble fraflyttet i 1932. En av dem som har bebodd plassen het Kristiane Eliasdatter fra Vestfossen ca. 1840.

Stallane tegnet av Erik Grinderud etter bilde fra 1920 åra.

Det sies at hun hjalp mestertyven Ola Høiland når han var på flukt fra øvrighetene.

Hun pleide å henge ut en bestemt særk når det var trygt for ham å komme frem fra skjulestedene sine. Kristiane måtte senere svi for sin hjelpsomhet til mestertyven. I ettertid måtte hun sone tre måneders tukthusstraff. Offisielt er pengene til Ola Høiland ennå ikke funnet, men om noen har funnet dem, så var nok det en lokal hemmelighet.

Gravdalskogen med sine 70000 mål har nok flere gjemmesteder enn stjerner over marken.

Tukthusdommen

Nedenfor finner du tukthusdommen til Kristiane Eliasdatter som er oversatt fra gotisk av Georg Solberg.

Kristiane Eliasdatter Staldene, Ole Knudsen Teten og Nils Ole Teten er satte under Justiciens tiltale for at have huset uærlig livsslave Ole Pedersen Høiland, i hvilken anledning jeg, til afbenyttelse under sagen, herved tillates mig at anmode Deres velervedighet om behagentlig at ville meddele sig attest for bemeldte tiltales alder og menneskeforhold.

Jarlsberg Fogedcontoir 10. novbr. 1842.

Tønnessen (sign)

S.T Den forrettende Sogneprest i Skouger

Redaktørens vignett

«Ja, de formenna»

Min første befatning med styret i Historielaget var for 23 år siden da jeg i 991 kom inn som varamedlem og fast møtende i styret. Siden har jeg kontinuerlig sittet i eller hatt nær kontakt til styret og dets formenn/ledere. Seks i alt og til de grader seks forskjellige personligheter. Jeg har reflektert en del rundt dette. Vedtekter og formålsparagraf er stort sett uendret men foreningen har allikevel vært preget av dets ledere. Selv om det i et styre kan være meningsforskjeller (heldigvis) har jeg ikke registrert konfliktfylte styre i denne perioden. Det er helt naturlig at en forening blir preget av dets leder. Ledere som kommer inn i slike roller er ofte meningssterke eller har gode evner til å påvirke styret i «sin retning» Lederen har ansvaret og de øvrige i styret sitter der nettopp i takknemlighet for at de har noen som vil ta hovedansvaret. Innerst inne

morer det meg ganske mye å tenke på hvor forskjellige disse lederne har vært. Felles for dem alle er at de har ønsket å gjøre en best mulig jobb for historielaget men allikevel har de vektlagt å flagge forskjellige saker som sine varemerker. Dette til tross eller kanskje nettopp derfor har Historielaget i alle disse årene vært en dominerende aktør i lokalsamfunnet i Skoger og på Konnerud. Om dette var forordet til en memoarbok, venter du nok i spenning på fortsettelsen hvor jeg beskriver min oppfatning av historielagets ledere og utvikling. Slik blir det ikke. Det er jo dette som er så fantastisk ved det å være menneske her i Norge og vårt lille nabolag. Vi kan stort sett si og skrive hva vi vil, men vi kan også velge og ha noen tanker for oss selv. I denne forbindelse velger jeg det siste.

Per Runar Thoresen / redaktør

Glemte krigshelter - kvinner fra Skoger og Glassverket

Disse kvinnene satte livet på spill under motstandskampen.

Tekst: Tone Sverreson Ørmen

Foto: Sigrid og Randi Wiborg

På kvinnedagen 2011 ble Sigrid Wiborg Andersen fremhevet i DT blant «Kvinner som har formet Drammen» sammen med blant annet de kjente drammenskvinnene Hanna Winsnes og Betzy Kjelsberg. Sigrid Wiborg Andersen fra Glassverket, var krigshelt som delvis ble glemt, men først 66 år etter krigen kom hennes innsats litt fram i lyset.

For de aller fleste er Sigrid Wiborg Andersen en ukjent kvinne. Men hvem var hun, hva gjorde hun og hvorfor tok det så mange år før navnet dukket opp?

Sigrid Wiborg Andersen ble født på Glassverket i Skoger kommune 3. juli 1914 og døde på Kongsberg i 1967. Hun ble like

Foran Sigrid Wiborg Andersen, lagleder for kurer og sambandstjenesten. Bak fra venstre Gerd Inger Johannessen (f. Nilsen), Mary Nordby (f. Reiersgaard), Åse Backer-Owe (f. Sjuve), Synnøve Haflan (f. Wang) og Henny Lehn (f. Gjertsen).

Første rekke fra venstre Randi Wiborg (yngste søster til Sigrid), Åse Backer-Owe (f. Sjuve), Lars Rolund, Egil Arenth. Bakerst fra venstre Gerd Inger Johannessen (f. Nilsen), Oddvar Rolund og Henny Lehn (f. Gjertsen).

før krigen gift med Finn Reidar Andersen. Han var bilmekaniker, men alt fra krigsutbruddet var han en av de første til å bygge opp motstandsbevegelsen i Drammensområdet. Oktober 1943 måtte han gå i dekning og tok dekknavnet «Frank Wåle».

Under mønstringen av Hjemmestyrkene i mai 1945 fortalte områdesjefen Ahlert Horn litt om «Frank Wåle» som med sin klokskap, dyktighet og personalkjennskap nedla det største arbeid i Milorgs historie i området Drammen og Nedre Buskerud. Han var spion, kontrapion, instruktør og våpensjef.

Sigrid sto ved sin manns side i motstandsarbeidet fra første stund, men kom først inn med sin sterke innsats etter at mannen ble skutt på åpen gate den 2. mai 1944 i Hokksund av NS-lensmannen på vei til en viktig sabotasjeaksjon.

Sigrid Wiborg Andersen var kurer og sambandssjef i Milorg, og kunne ikke fortelle noen – selv ikke til sin aller nærmeste familie – at hun hadde mistet mannen sin i frykt for at Gestapo skulle få vite hvem han var. Sigrid Wiborg Andersen ble av Milorg brukt til flere særdeles viktige og farefulle oppdrag som hun løste på en førsteklasses måte.

Ved frigjøringen var hun sjef for alt samband innen Milorg-område 14.14.

Under mønstringen av Hjemmestyrkene i mai 1945 ble den gang lite nevnt om kvinnenens innsats. Sigrid Wiborg Andersen ledet sin tropp med unge damer til kureroppdrag samt transport av våpen og sprengstoff til sabotasjeaksjoner. Det var sikrere å bruke kvinner – da de med et friskt smil og ofte en god klem når det var nødvendig, greide å slippe gjennom de tyske vaktposter.

Etter krigen ønsket Sigrid Wiborg Andersen som krigsenke å legge de tunge okkupasjonsårene bak seg. Hun giftet seg på nytt og bodde de siste år av sitt liv på Kongsberg. Hendelsene fra krigen preget henne og satte dype spor med sykdom og lidelser. Straks etter krigen samlet hun sine «krigsetterlatenskaper» i en bankboks. Den ble først åpnet av familien i 2011–66 år i ettertid. Sigrid var min tante og jeg har på vegne av familien tillatt meg å legge ut noen fotografier. Den 7. mai – dagen før frigjøringen – var det mobilisering blant annet på Fjellsbyen Bedehus av Hjemmestyrkene hvor kurer-troppen med alle damene og tante Sigrid i spissen ble fotografert. I bankboksen lå også hennes HS-legitimasjon, et Norgesglass med mange hemmelige meldinger, armbind og dekorasjoner, personlig våpen og mange andre interessante papirer. Jeg håper at det lille som her er skrevet og illustrert, gir et bilde av hvem Sigrid Wiborg Andersen var, hva hun gjorde under krigen og hvorfor det tok så lang tid før hennes innsats ble kjent skrev Arne Wiborg i en kronikk i Drammens Tidende.

Og blant disse kvinnene som er de glemte krigshelten er også min tante Henny Lehn. Glassverkkvinnen Synnøve Haflan.

Professor Guri Hjeltnes peker på i et intervju om boken «Kvinne mellom frontene» at norske kvinners krigsinnsats generelt har fått for lite fokus. Kanskje tausheten kan forklares med datidens enkle holdning til kvinners rolle i samfunnet, for de skulle ta seg av hjemmet og det var deres rolle i samfunnet.

Bildene tatt av Sigrid og Randi Wiborg. Bildene er tatt på Fjellsbyen Bedehus 7. mai 1945 – dagen før frigjøringen – da kvinnetroppen og en annen tropp ledet av Lars Brekke-Hansen mobiliserte.

Nesten 2000 dugnadstimer på Skjeldrumsaga

Tekst og foto: Reidar Halden

Prosjekt «skjeldrumsaga» er nå ferdig etter 10 år. Det begynte i det små men har utviklet seg til å bli et stort prosjekt de siste tre årene. Hele saga er restaurert. Nye tak er lagt og råte i vegger og gulv er byttet ut. Nytt elektrisk anlegg, og ny motor og i alt har vi forsøkt og få saga tilbake til den opprinnelige gamle stil.

Når dette var ferdig, hadde planene vokst til at vi skulle bygge et lite skogbruksmuseum i 1. etg. (under saga) 2. desember 2013 ønsket vi hverandre GOD JUL og fastslo at museet hadde blitt dobbelt så stort som opprinnelig tenkt. Rommet er på ca. 50 m². Det er lagt ned 1800 dugnadstimer til sammen på saga og museet. Dugnadsgjengen i innspurten har bestått av Tom Hayden, Hans Myhre og Reidar Halden. Det er skrevet logg på hver arbeidstime fra 2005 til og med 2013, så her er ingen glemt. Femten mann har vært med på dugnaden i dette tidsrommet.

Ny komite for innredning av skogbruksmuseet er Tom Haydn, Hans Myhre og Reidar Halden. Med oss har vi med Jan Sundby Ekeberg og Linda Skjeldrum fra styret i Historielaget. Leder av skogselskapet i Buskerud, Lars Kihle blir med oss med gode ideer og opplegg av natursti. De tre sistnevnte blir med på åpningen av saga 5. oktober 2014. Selve dagen er ikke programferdig. Men i Historielagsnytt som kommer i mai regner vi med mer informasjon rundt dette.

Saga fremover

Saga skal kun være i drift for historisk visning et par ganger i året ved for eksempel familiedager. Selve skogbruksmuseet er tenkt brukt i sko-

Noen av dugnadsgjengen på Kranseskål i 2012. Fra v: Arve Hoven, Linda Skjeldrum (eier av saga), Hans Myhre, Thor Jahren, Tom Hayden, Oscar Hauge, Erling Pedersen. Reidar Halden som tok bilde var prosjektleder for restaureringsprosjektet.

lesammenheng og der kommer skogselskapet inn med natursti etc. Kanskje kan saga bli brukt som base for skogvandring? Jobben fremover blir å beise utvendig og holde saga i bra stand utvendig som innvendig. Dugnadsgjengen her er Tom Hayden, Hans Myhre og Reidar Halden som er på valg igjen på årsmøtet i 2016.

Den flatklemte pokal

*(Rabiate premievinnere fra Horten og Sande)
Kilde Kil's jub-beretning*

Etter distriktshopprennet i Damåsbakken 16. mars 1930 ble det holdt premieutdeling på Fredli Pensjonat. Under denne premieutdelingen fant det sted et opptrinn som styret i Konnerud Idrettslag fant å måtte melde inn til Vestfold skikrets som vi tilhørte den gangen. Vi gjengir fra rapporten: (I rapporten var fullt navn oppgitt, men her angir vi kun anonymisert N.N. som forbokstaver)
«Herr N.N. fra Horten som vant damernes premie satt sammen med herr N.N. fra Sande, der uttalte at saa daarlig Dmernes premie hadde han ikke sett utdelt før. Herrerne kom til det resultat at det ikke var sølv og blev enige om aa klemme premien flat. Herr K.K. klemte først en del og herr T.B. resten. Opptrinnet gjorde et forstemmende inntrykk på de øvrige løpere. Det ble opplyst av den som hadde levert premien at selvfølgelig var den av sølv. Premien kostet 11 kr.

Vi mener at selv om det ikke hadde vært sølv, var det lite sportsmandsmæssig aa opptre på den maate, særlig burde herr T.B. som dommer og 1. sjuplant til Kredsens styre vite bedre, og ikke anbefale for unge løpere en saadan handling.

Vi har ingen autentiske bilder av den famøse hendelsen, men det konstruerte bilde viser vel hvor dramatisk en slik hendelse kunne se ut.

Vi mener at kredsens styre bør foreta de nødvendige forholdsregler saa saadant ikke mer kan gentas sig.»

Ikke vet vi hvordan og om denne saken fikk sin oppfølging, men en må vel anta at premieutdelinger i den tid i noen sammenhenger var preget av en smule utagerende festing. (red s bemerkning)

Prins Carl Norges nye konge? Folkeavstemningen 1905

Ville «skaugerbøringene» ha Kong Haakon?

Eva og Sverre Sand på Gjerpen i Skoger har sendt oss noen morsomme, gamle avisutklipp fra 1905.

Her kan vi se en annonse om folkeavstemningen og hvordan den skulle foregå i Skoger Herred, ang "at opfordre Prins Carl af Danmark til at lade sig vælge til Norges konge", i Drammens Blad fra Onsdag Aften den 8de November 1905. Her er også Drammens Blad fra Tirsdag Aften 14de November 1905 hvor resultatet av avstemningen er publisert. Skoger hadde 835 stemmeberettigede, hvorav 595 svarte JA mens bare 75 svarte NEI. Hele 80% oppmøte viser muligens at folk var mer engasjert i sin framtid den gangen enn de er nå.

Sveiseren som gikk nye veier

Han ble født med Petter-Smart-evner. Han utdannet seg til sveiser. Han bygde drivhus og satset stort på tomatdyrking. Etter hvert ble han også eier av bondegård og stort hestesenter. Han har bare 24 timer i døgnet. Men - han har Gro! Nå har de levd av tomater i 25 år!

Tekst og foto: Inger Johnsrud

Historien om Ola Langvasbråten på Fjellsveien i Skoger, er historien om en av de som har bygget seg opp bare ved hjelp av to flittige hender og pågangsmot. I tillegg var han så heldig å få en støttende og arbeidsom kone. Gro og Ola giftet seg i 1975, og bosatte seg etter hvert på Bergheim, Olas barndomshjem på Fjellsveien. Han jobbet da som sveiser på National Industri. Siden Kjellevold, nå bedre kjent som Sten Gård og Gartneri, hadde lagt ned grønnsakdyrkingen og satset på blomster, fant Ola på at han skulle bygge drivhus i hagen og dyrke tomater. I tillegg til å være nevenyttig, kom det godt med at han er grundig, på grensen til faglig nerd når det gjelder å lese seg opp på kunnskap. Han er derfor ikke noe lett intervjuobjekt, der han sitter med kaffekoppen i den romslige stua på Gunnerud og øser av sin viten. Seg selv og sin egen historie er ikke så mye å snakke om, synes han, men derimot havner vi stadig langt ut på de faglige vidder.

Men altså, første sjøllagde drivhus for tomatdyrking kom opp rundt 1980. Det ble flere enkle og hjemmesnekrede drivhus, før han i 1986 fikk rive ned et brukt, men mer profesjonelt veksthus fra Oslokanten og sette det opp hjemme på Bergheim. Dette er ett av fire veksthus som fortsatt er i drift. Samme år ble Ola utsatt for en alvorlig bilulykke og ble langtidssykemeldt. Men han hadde jo Gro som sto på fra morgen til kveld. Etter hvert ble det så stort at Gro kunne jobbe full tid i gartneriet, og fra 1989 ble også Ola tomatgartner på heltid.

I dag er 4,5 mål på Bergheim dekket av drivhus, og det produseres 200 tonn med tomater pr år. Disse har tidligere gått til grossister som Grette og Finstad, men leveres nå til Bama. Kunsten er å produsere nok til å leve av, men ikke mer enn markedet tar unna. Konkurransen fra utlandet merkes godt, forteller Ola, men

Ola og Gro Langvasbråten i en uvanlig avslappet stilling.

selv om Holland og Spania kan produsere billigere, foretrekker mange kunder norske tomater. Tryggheten for norskprodusert mat er større enn det utenlandske, og hvis prisen er lik, velger de fleste norsk. På den annen side er grossistene blitt flinkere til å kamuflere hva som er utenlandsk, hevder jeg. Det gjelder å lese det som står med liten skrift, sier Ola.

Tomatfakta

- Tomatene kom til Europa fra Sør-Amerika på 1500-tallet, sammen med mais, poteter og tobakk
- Tomatene spredde seg over hele verden
- Tomatplantene kan bli opp til 12m høye
- Tomater har en sentral plass i norsk matlaging, og er en viktig kilde til antioksidanter
- I norske veksthus bekjempes skadedyr (f.eks. midd) med insekter i stedet for sprøytemidler

Gunnerud gård og hestesenter.

Han tror han er den eneste som har tomater som næring i Buskerud. Stort sett er det ett tomatgartneri pr fylke nedover kysten, til du kommer til Rogaland. Og det er dit Ola drar for å få faglig påfyll.

I 2007 tok Gro og Ola over Gunnerud Gård, som hadde vært i hans familie siden 1927. Her hadde faren Kåre og hans kone Tordis drevet rideskole og hestesenter i mange år. Dette driver nå Gro og Ola videre, samt at Ola har bygget nytt, stort ridehus. De

driver ikke lenger rideskole, men har utvidet fra 22 til 39 stallbokser, pluss 5 utegangplasser for utleie. På hestesenteret har de en ansatt, og i sesongen er det tre ansatte i gartneriet.

Det kryr av folk og hester på Gunnerud, hvor Gro og Ola nå bor. Det er jobbing fra tidlig morgen til seine kvelden, men her får også Ola dekket sitt sosiale behov. Han liker godt muligheten til å prate med folk, mens Gro stille jobber i kulissene. Men sammen utfyller de hverandre, og sammen har de fått til utrolig mye.

Medlem i historielaget?

GRATIS MEDLEMSAVIS! Ønsker du å bli medlem og få dette fine bladet "gratis" i din postkasse?

Bli medlem i Historielaget for kr 200,- pr år.

Send penger med angivelse av avsender
til konto: 2310.21.21554
Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

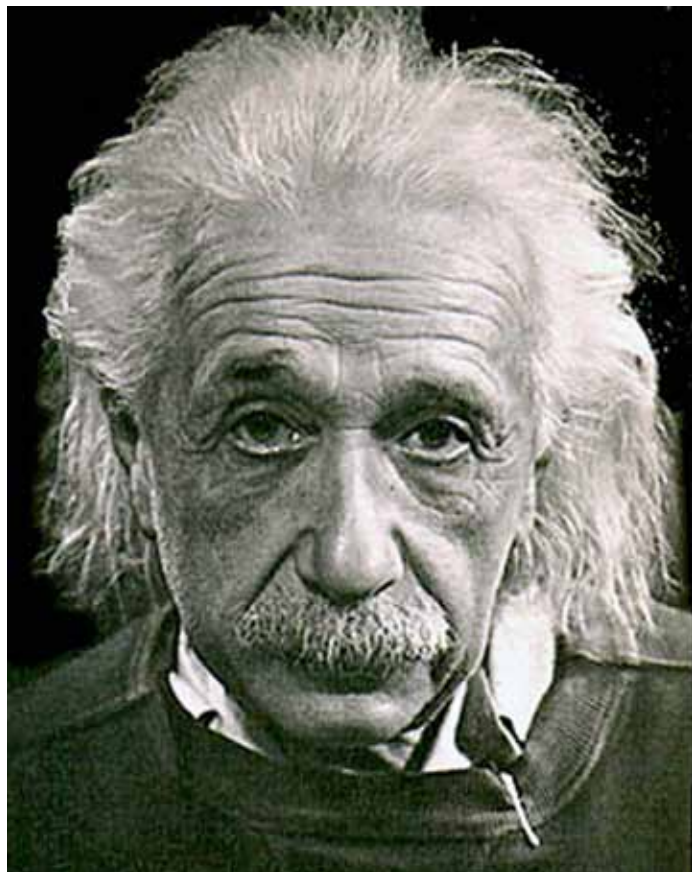
Litt om titler på Konnerud og samfunnet forøvrig

Titler og kleskoder har til alle tider hatt en stor samfunnsmessig betydning. Går vi 250 år tilbake i tiden til gruvedriften i det Jarlsbergske Verk på Konnerud finner vi både kleskoder og en streng rangordning.

Av: Per Runar Thoresen

Kilde: bl.a. boka Konnerudverket

1. **Direktøren**
Bestyre verket og holde orden i økonomien. Eieernes repr.
2. **Bjergskriver**
Føre Verkets hovedregnskap. Holde regning med materialer og kjøring. Eksaminere og dømme i tvistesaker.
3. **Schichtmester**
Førstemann blandt Verkets betjenter. Føre lønningslister og kassabøker. Bestyre Knappskattkassen (fattigkassa)
4. **Pukkforvalter**
Overoppsyn med gruvene og pukkverk. Føre disses regnskaper.

Professor Einstein.

Direktør ved Bergverk.

5. **Hyttemester**
Forestå arbeidet i røste og smeltehyttene samt seiger og darhyttene.
6. **Chirurgen**
Lege for Verkets ansatte. Pleie dem og holde medisiner
7. **Hytteskriver**
Føring av hytteregnskap. Utlønning av folkene i hytta.
8. **Justice-sergenten**
Vaktmesterfunksjoner. Fengsle og løslate arrestanter. Føre bøtebok. Politibetjent ved Verket
9. **Skovridder**
Overoppsyn med Verkets skoger. Anvise hva som skal hugges. Ordne transport. Går i grønne klær og med et sølvskilt med Verkets våpen på venstre side.

Foruten disse hadde man Overstiger, 4 stigere samt klokker, skolemester, læringer og arbeidere.

Stilling nr 1. (Direktøren) hadde en årlig gasje på 200 riksdaler med fradrag av 3 riksdaler til kirkeoffer. Hadde for øvrig gratis fôr til egen buskap/hester etc.

Stilling nr 2 til 5 hadde 16 riksdaler pr mnd. Nr 6 hadde 4 shilling pr. mnd av hver arbeider. Nr 8 fikk de pålagte bøter som inntekt.

I nyere tid

Professorene

I kjølvannet av 22. juli-hendelsen og daglige innslag i Dagsrevyen og Dagsnytt 18 har de dukket opp fra de bortgjemte dokumenter og de innerste kroer i sine forskermiljøer. Jeg tenker på professorene og mange andre eksperter. Da jeg var guttunge på Konnerud like etter krigen bodde det ingen professorer her og det er jeg ganske sikker på, for da hadde vi visst om det. Vi visste om hvem som var kommunister (de var litt skumle inntil vi lærte dem å kjenne) og så var det nazistene da. Vi snakket ikke så mye om det, men vi visste det godt. Det nærmeste vi visste om professorer var datteren til fru Moe som drev kaffe på Fredholt i gamle dager. Hun var gift med professor Einar Molland. Han var jo en kjentologi-professor eller nærmere bestemt professor i kirkehistorie.

Vi visste jo ikke så mye om disse professorene, men skjønte at det var noen skikkelige "gluppinger" og ikke var det så mange av dem. Albert Einstein ble til slutt professor etter at han mange ganger ikke fikk jobben som ungdomsskolelærer. Hvor mange hundre eller tusen det finnes i dag vet jeg ikke, men de florerer og ikke er de så gamle som en skulle tru.

Før var de jo gjerne litt eldre og kanskje litt originale også ? I dag ligner de på deg og meg. Professor er vel "generalen" blant akademikerne. Du skal vel helst ha en doktorgrad eller tre samt undervise potensielle likesinnede.

Uansett debatttema på ulike TV-kanaler dukker de opp. Professorene, eller førsteamanuensene, stipendiatene eller forskerne. Vakre og pene er de også blitt for nå er ikke jentene noe unntak i disse posisjonene. En kan undres, men uansett lite eller stort tema, så dukker de opp med sin dypt forankrede viten. Underlig forresten at vi i lille Norge må forske på alt mulig. Det finnes ikke et lite eller stort problem ute i den store verden uten at vi henter fram en forsker som er spesialist. Men vedkommende ender vel opp som en "glupp" professor og da er vel alt OK.

Hver uke er jeg deltaker i seniorvaffel i regi av KIL Senior og jeg har undret på hvorfor 40-50 pensjonister samler seg til en times vaffelprat hver eneste uke. Har tenkt på det mange ganger. Kanskje jeg skulle ta en doktorgrad på det, men selv lokal TV ville vel neppe invitere meg til en nærmere utdypning.

Bestyrerne

Ikke kan jeg huske at det bodde noen direktører her oppe på Konnerud heller, men vi hadde noen få disponenter og ikke minst kontorsjefer. De som beholdt slipset på helt til pysjen overtok ved sengekanten.

Den mest kjente for meg som vokste opp i Grubegt. var Ingeniør Hans Jensen. Han eide jo det meste av Konnerudkollen og områdene etter gruvedriften. Han var disponent på Gulsbogen Cellulosefabrikk. Egentlig hadde han tittelen fabrikkbestyrer, men kanskje inflasjonen hjalp han til å bli disponent?. I dag ville han selvsagt vært adm.direktør.

Ethvert firma, stort eller lite har jo sin adm. direktør. Noen kaller seg daglig leder, men det kan skyldes beskjedenhets eller ønske om at lønnen skal være litt anonym.

Det er vel ikke så mange kontorsjefer tilbake i næringslivet i dag, men noen statsetater bruker tittelen flittig. Stadig ser vi på TV at ledere fra Tolletaten har tatt noen smuglere. De er som regel kontorsjefer, men jeg undres hvor mye de sitter på kontoret.

Det har vel noe med lønnsregulativ å gjøre det også.

Sjefen på Konnerud skole på 1950-tallet Olaf Haveraaen var skolebestyrer. Etter hvert

ble senere etterfølgere rektorer og under dem fikk man inspektører. En grusom tittel som en kan undres hvordan lærerorganisasjonene aksepterte. Det oser jo frykt av denne tittelen, men det fulgte vel høyere lønn med og da så.

Generaldirektør

Mange av de samme statsetater og halvstatlige virksomheter med kontorsjefer hadde generaldirektører på toppen. Mektige Johan B. Holte var generaldirektør i Norsk Hydro på 60-70 tallet. Min familie var sterkt knyttet opp til NSB og der husker vi godt Generaldirektør Stokke.

I årene etter krigen

I dag er de og likesinnede degradert til Konsernsjefer. Under seg har de konserndirektører og leder av datterselskapene er adm. direktører. Direktør har jo alltid var overordnet sjefer, men nå er alt snudd på hodet.

Den mektige sjefen i Statoil Helge Lund er også bare konsernsjef.

Forsvaret

Der er det orden i rekkene skulle en tro, men mye rart der også. Den nylig avgåtte forsvarsjefen Harald Sunde er jo egentlig General. DVS en ordentlig general med 4 stjerner sammen med kongen. De andre med en, to eller tre stjerner kalles også generaler. Generaløyntanten har tre, generalmajoren har to og siste tilskudd på titelhierarkiet er Brigader med en stjerne.

En annen raritet for menigmann er at generaløyntant er overordnet generalmajor mens løytnant ligger 2 grader under majoren. Underlige greier det der. Selv var jeg korporal og overordnet visesektoralene. Det var et lønnsanliggende det også med 50 øre mer om dagen, eller var det ei krone?

Lønnsdrivende

Mye av raritetene ovenfor har vel med lønn å gjøre, mens noe synes å være merkelig og litt uforklarlig. I de frivillige organisasjoner med ulønnede styreverv har det vært mer stabilt. Vi har formann/leder, sekretær og kasserer selv om både protokollene er byttet ut med PC'er og regnskapet føres på spesielle dataprogrammer. De politiske partiene har jo generalsekretærer, men de er jo godt betalt. Styreformannen er nå i hovedsak blitt kjønnsnøytral styreleder og ikke styresjef. Litt rart det også. Sjef er jo høyere enn leder selv om Fleksnes var stolt nok av sin lagerledertittel.

Lagerleder Fleksnes.

*Per Runar Thoresen
(pensjonist- ikke sjefspensjonist)*

Leik og spenning langs Verkenjelva

Etterfølgende fortelling er skrevet av avdøde Øyvind Pedersen. Manuset lå i vårt arkiv og er bearbeidet av redaksjonen. Det er ganske fornøydlig å lese hvordan ungene på denne tiden var oppfinnsomme og kreative og skapte aktivitet ut fra lokale forhold. Det er sikkert mange godt voksne som smiler og kjenner seg igjen ut fra lignende forhold i sine nærmiljøer. Dagens «Facebook-ungdom» kan vel knapt skjønne det de leser. (red)

Manus fra Øyvind Pedersen

Undertegnede tar for seg tiden like før krigen (1940) til litt ut i 60-åra. Dette er et forsøk på i store trekk etter hukommelsen å fortelle hvordan vi brukte elva og nærområdene.

Etter usedvanlig kraftig lokalt regnvær i 1939 ble det flom. Demningen på Svensedammen gav etter for vannmassene og da ble det mye vann i elva. Brua ved Sagbakken (ovenfor Svingen i Skoger) stod delvis under vann og ble påført store skader og det gjaldt nesten alle bruene nedenfor Svensedammen. Vannet stod helt bort til Svingen, så det var en anselig innsjø.

Artikkelforfatter Øyvind Pedersen som døde i 2005.

Her ser dere verkenjelva nord og syd for Svingen.

Vannet førte med seg litt av hvert, men det meste var slam etter gruvedriften på Konnerud.

Det la seg igjen på steder med lite fall både i elva og på steder der det vanligvis ikke rant vann.

Det var et område ovenfor Sagbakkbreen på Solbakksiden av elva som ble kalt Sannane. Dette lå brakk og med blanding av jord og grus med gruveslam ble dette en fin lekeplass. Vi bygde små hus og veier og vi kjørte med lekebiler og tilbragte mye tid der. Etter hvert som vi vokste opp ble interessen for fotball større enn å leke med biler.

Fra lekebiler til fotball

Det ble forhandlinger med Martin Solbakken som naturlig nok var redd for mye tråkk i åkeren når ballen tok gal retning, men vi lovt på tro og ære og begrense det etter beste evne, men vi lykkes vel bare sånn passe med det. Den gang var de fleste i alderen 10 -14 år, men arbeidet gikk rimelig bra unna allikevel. Det ble arbeidet for hånd og spader, spett, jernriver og trillebår var eneste tekniske hjelpemidler. En del stubber og stein måtte vekk og masse måtte flyttes slik at vi fikk til en bane på ca. 25x60 m. Mål ble laget av 3 x 3 boks og til nett brukte vi netting fra nedlagt revgård i nærheten. Etter høytidelig åpning av banen med taler av fotballinteressert rørlegger fra Fagerborg i Oslo begynte fotballen å rulle på Sannane. Det kunne enkelte ganger by på problem å få til to lag og det hendte vi spilte med ett mål, men som regel

var det 4 – 5 stykker på hvert lag. Vi kunne holde på flere timer av gangen med utskiftninger på lagene etter hvert som gutta fikk tatt seg fri fra andre gjøremål. Som tidligere nevnt tok ballen seg noen turer i åkeren til Solbakken men den havnet også i elva. Det var som regel lite vann i elva om sommeren, men av og til mye vann og da kunne det bli lange fisketurer nedover etter ballen.

Badekulper og irriterte sauebukker

Vi tilbragte også mye tid lenger ned i elva om sommeren der vi bygde demninger for å få bedre bademuligheter. Det var Skalsadhorn som ligger rett ned for Skalsstad og Veslebreihorn som ligger litt lengre opp som ble brukt. Her var det kulper fra før og vi valgte de kulpene som var dypest og det kunne veksle fra år til år. Prinsippet vi bygde etter var solide tømmerstokker. Vanligvis to stykker godt forankret i elvebredden med staur eller stubbe. Deretter ble det satt bord mot stokkene som ble banket ned i elvebunnen. Til tetting ble det brukt tomme kunstgjødselekker og torv og jord. Vi fikk nok vannet til å stige godt over meteren, så kulpen kunne nok bli et par meter dyp. Demninger av denne type krevde stadig vedlikehold og tålte dårlig at vannføringen i elven økte. Det var mest unger og ungdom som benyttet seg av bademulighetene og mange lærte seg å svømme her. Av og til dukket det også opp voksne som tok seg en dukkert. På den tida gikk det dyr på beite ned skråbakkene ned mot elva og jeg husker en sauebukk vi hadde mye moro med. Den lot seg erte og en gang ble den lurt rett til vanns med et rødt pølsespann på ei stang. Etter flere fulltreffere merket ikke bukken at den var kommet helt ut på elvekanten og etter en siste springskalle bar det rett til vanns. Vannet kjølte ned sinnet til bukken som slukøret kom seg opp på land og ruslet opp på beite igjen. Den tok senere hevn med noen reale springskaller i bakstussen på sine plageånder.

Vi fanget også en del fisk i elva med bare nevene under steiner og torv. Vi brukte også strisekker som ble satt ut i passe dype kulper med stein til å holde sekken på plass og kvist til å holde sekken

åpen. Så gikk vi med kjepper og staket under stein og torv slik at fisken gjemte seg i sekken. Var det fisk i kulpen var dette en ganske sikker metode. Det hendte vi stekte fisken på gloa og det ble også spedd på med trosteegg speila på rustent blikkløkk.

Helst gikk det bra, men...

Under krigen etter at avlingene var i hus holdt tyskerne en del øvelser på jordene der det ble gravd skyttergraver og skutt med trepropper som var datidens løsammunisjon. Tyskerne mistet en del patroner som vi var flinke til å plukke opp. Disse ble behørig sprengt i bål på egnet sted ved Storebreihorn. Denne form for spenning var kanskje ikke å anbefale. Det kan ikke huskes at liv gikk tapt i elva, men det var nære på flere ganger. I Sagdammen som lå ovenfor Fabrikkfossen falt ei lita jente i råken på isen. En større bror fikk tak i håret hennes like før hun forsvant under isen. I kulpen nedenfor Konnerud Trevarefabrikk falt en liten gutt i elva. Det var forholdsvis mye vann i elva, men en større bror ble også her redningen. Gutten ble rørlegger så han fikk vel ikke vannskrekk. Det holdt også på å gå galt engang nede ved Veslebreihorn. Dette hendte like etter krigen at det ble tappet vann fra Stordammen på Konnerud slik at man fikk vann til kraftproduksjon ved Foss Mølle i Sande. (ligger i dumpen nedenfor Røleshaugen). Dette ble gjort om vinteren og førte til at når vannet ble stengt etter tapping var det som regel et ekstra islag 40-50 cm over det gamle. Vi hugg hull i øvre laget og krabba i hulrommet. En spennende lek, men neppe ufarlig. Vi var tre stykker under isen da vannet kom og to av oss kom raskt opp, men tredjemann ble sittende fast i hullet. Nå kom vannet også oppe på isen og det begynte å bli kritisk. Vi ble nok veldig redde og fikk nok de nødvendige ekstra krefter som skulle til for å få ham løs. Han ble naturligvis gjennomvåt og med minus 10 grader blandet med snø ble han raskt en isklump. Vi dro ham etter oss opp til veien. Videre ble han fraktet på rattkjelke hjem til en forskrekket mor. Vi to andre ble bare våte på beina og det var ubehagelig nok på vinterstid.

Johnny Lunde en Alpin - olympier fra Konnerud

Tekst: Per Runar Thoresen

Ikke mange på Konnerud vet eller husker at Konnerud Idrettslag har hatt en alpinist som både ble Norgesmester og deltok i 2 olympiader.

Johnny Anker Lunde født 1923 døde i fjor 89 år gammel. Johnny hadde oppveksten sin på Konnerud og beholdt sitt medlemskap i Konnerud IL så lenge han levde. Han bodde mesteparten av sitt liv i Bærum og var en tur på Konnerud i forbindelse med Idrettslagets 75 års jubileum i 2002. Vi har sakset noen notater fra det besøket. I starten var det mest skihopping og skibakker var det over alt i nærområdet. Han var ivrig hopper i både Vikkollen i Mjøndalen og Damåsbakken på andre siden av Stordammen. Drafnkollen ble brukt som kombibakke til både hopp og slalom. Der kjørte de både slalom og utfor på siden av bakken.

Studier i Sveits førte til alpinsporten.

Det var studier i Sveits som førte han inn i alpinsporten. Han fikk låne et par ski av en studiekamerat og underlig nok stod det

Drammen Skifabrikk 1924 på skiene. Gode plasseringer kom etter hvert og han fikk plass på det norske alpinlandslaget bl.a. sammen med Stein Eriksen som etter hvert ble vår store alpinkonge på den tiden. Det var utfor som ble Johnnys gren.

St. Moritz 1948 og Oslo 1952

I St. Moritz kjørte han rett og slett ut og ble uplassert. Under Oslo –OL i 1952 gikk alpinøvelsene på Norefjell. Her oppnådde han en respektabel 20 plass i utfor blant 86 startende. Stein Eriksen ble nr. 6 mens pallen ble besatt av legender som Zeno Colo, Italia, Othmar Schneider og Christian Pravda, begge fra Østerrike. Stein Eriksen tok for øvrig gull i Storslalom og sølv i Slalom. I 1949 fikk Johnny sin eneste norgesmestertittel i utfor som ble avviklet på Lillehammer.

*Avdøde olympier
Johnny Lunde.*

Knut Aubert - vår lokale krigshelt

Etter å ha bodd i Plutostien i Djupdalen på Konnerud i vel 30 år, var det spennende å flytte til en adresse i Skoger med et personnavn, må vite ! Nysgjerrig av natur ville jeg finne ut hva som skjuler seg bak gatenavnet Knut Auberts vei på Gjerpenkollen i Skoger hvor jeg har bodd siden desember 2013.

Tekst: Reidar Chr. Hyldetoft

Krigens siste trefning

Slutten på krigen nærmet seg for hver dag. Ved Haglebuvannet i Eggedal har løytnant Peter F. Holst 80 Milorg-karer i befallstrefning ved basen Elg. Den 26. april 1945, kun 12 dager før krigen var over, kom det til en trefning mellom Milorg-styrken ved Elg og tyske politisoldater av tysk og norsk herkomst. I etterkant ble

Brd Aubert med Gårshesten Blakken svinger inn på Fjell sommeren 1935. Fra v: Knut, Wilhelm, (Bill) og Kjell. Foto utlånt av Svend Aubert.

det rapportert om syv falne Milorg-jegere, seks under selve ildstriden, og en underveis til sykehus. To ble meldt såret. Norsk side rapporterte også om opp til 29 falne tyske soldater og «like mange sårede». De mente at trefningen beviste at hjemmestyrkene på dette tidspunkt hadde en betydelig slagkraft, og at de kunne organisere og gjennomføre store aksjoner. Fra vårt nærområde falt Bjarne Edvard Klemmetsen (37) Drammen, Knut Dorenfeldt Aubert (24) Skoger, Kåre Ole Emanuel Berntsen (26) Konnerud og Øyvind Normann Jørgensen (30) fra Rognlibakken på Fjell.

Omstridt krigsforbrytelse

Da Haglebuslaget var på hell, satte tyskerne igjen frontkjemperen Tom Henry Zachariassen (21) fra Grimstad som sikring. Han hadde tjenestegjort som pansergrenader i regiment Norge ved Leningrad. Han ble senere henrettet av hjemmestyrkenes leder, offisielt «under tumultene» som oppsto umiddelbart etter slaget. Men frontkjemperen var per definisjon krigsfange. Og man skyter aldri en krigsfange i uniform. Tolkningen av den utførte handling har i ettertid kastet en skygge over «Heltedåden Haglebuslaget», men selvsagt ikke over heltedåden til Milorg-jegerne som falt.

Lokale krigshelter hedret

Da gatenavn skulle settes på Øvre Fjell Platå ble først Milorg-veien lansert av Gatenavnkommiteen. Noen synes dette var merkelig, siden området i sin tid ble solgt av NS-lensmannen i Skoger, Hugo Malmkvist. Da veien i praksis omfattet 4 veier på området,

Gården Mellom-fjell (Solsvingen 97) der Knut D. Aubert vokste opp er praktfullt vedlikeholdt av nevøen Svend Aubert med familie. Foto: Reidar Halden.

og håpløst å finne frem for utrykningskjøretøyer og besøkende, ble det anmodet om en endring, bl.a. av Solveig Arenth i Fjellsveien. Milorgveien forble som veinavn, men to av parallellveiene fikk navn etter de lokale Haglebu-heltene Øvvind Jørgensen og Knut Aubert. Den lille «smetten» opp i mot Gjerpenkollen Hoppanlegg fikk navnet Gjerpen. Det hører med til historien at et forslag om Lingeveien ble forkastet til fordel for Knut Aubert. Å hedre han med et veinavn var allerede foreslått i 1961, men da på en vei i Fjellsbyen.

Knut Dorenfeldt Aubert (19.6.1920 - 26.4.1945)

Knut Aubert, som bodde på sin fars gård, Mellom-Fjell, var den eldste av tre brødre. Broren Kjell ble født i 1923, og yngstemann William i 1927. Faren Christian født 1892 var gift med Sonja født Dorenfeldt i 1893. I depresjonstiden på tjuetallet var alle tre Fjellgårdene til salgs. Aubert kjøpte Mellom-Fjell av Johan Skaug i 1924 etter hjemkomsten fra et engasjement som bestyrer for en kaffeplantasje i britisk Øst Afrika fra 1916 til 1922. Knut ble født i Nairobi. I en stort oppslått artikkel i Drammens Tidende lørdag den 20. september 1929 kan en lese om Christian og Sonjas afrikaopplevelser under vignetten: «*SKOGERBØRINGEN SOM HAR VÆRT PLANTASJEBESTYRER BLANT PRIMITIVE NESTAMMER, OG VÆRT PÅ JAKT I SIMBA'S VIDUNDERLAND*» med undertittel: - En samtale om de villes liv og storviltjakt. Christian forteller om sine fellinginger med Krag Jørgensen rifle; 14 bøfler, 7 elefanter og 5 løver ! Og mor Sonja tok knekken på et nesehorn. «Aubert og hans kone lever nu med sine barn i den fredelige Skogerbygden hvor tiuren begynner å bli sjelden, hvor ørretten etterlyses i herredsstyret, og hvor bare bilkjørere gir livet en liten spiss av fare og spenning. Men nesehornet og løven i stuen hvisker vel sommetider noe om Afrikaverdens rike charme til dem. Og tankene går nok.» Så langt Drammens Tidende fra den gang 2. verdenskrig var mer enn 10. år unna.

Odelsgutten

Knut vokste opp på Mellom-Fjell og arbeidet på gården som han var edslet til å overta, samtidig som han studerte filologi ved Blindern i Oslo. Han tok også Vinterlandbruksskolen og var en stund i praksis hos en bonde på Jæren for å høste mer kunnskap til å overta farsgården. Broren Kjell Aubert (91) forteller om en dyktig og målbevisst storebror med klare mål for fremtiden. Det var en aktiv brødreng som blant annet hoppet i Gjerpenkollen om vinteren. Da krigen kom, ønsket både Knut og Kjell å gjøre en innsats for at Norge igjen skulle bli fritt. Mens Kjell kom

Veikrysset på Gjerpenkollen med en del av krigshistorien det forteller oss. Foto: Reidar Halden.

Drammen Orlogsforening ved Reidar Chr. Hyldetoft SR. hedrer krigshelten Knut Dorenfeldt Aubert ved å vise våpenet og hjelmen han bar ved Haglebuslaget 26.04.1945. Foto: Reidar Halden.

seg over til England, sluttet Knut seg til Milorg på hjemmebane. Gården, Mellom-Fjell, tilhørte Skoger kirkesogn, mens Fjellgårdene Nordre- og Søndre hørte til Strømsgodset. Gårdens opprinnelse kan føres langt tilbake i historien. Våningshus og stabbur fremstår i dag som ekstremt godt vedlikeholdt så vel ute som inne. Jaktrofeene fra Christian, Sonja og odelsgutten Knut's afrikatid er vel tatt vare på og bør være en sjeldenhet i privat eie, spør du meg. Selv om Knut ble frarøvet familien i fedrelandets tjeneste i ung alder kort tid før freden kom, må det være godt å tenke på at odelsgården består i all sin prakt. Kneisende øverst på Fjell plata ligger det en flott vei som bærer hans navn. Herfra kan en skue 180 graders utsikt fra Hurumlandet til Sylling.

Kilder og informanter

- Sannheten om Haglebuslaget, VI MENN, august 2008.
- Skogerboka.
- Wikipedia.
- Solveig Arenth
- Familien ved Svend Aubert (nevø) og Kjell Aubert (bror)

Kulturminner på Konnerud og snart Skoger

Tekst: Per Runar Thoresen

Drammen Kommune har ved hjelp av Jo Sellæg registrert rundt 400 kulturminner på Konnerud. Man er i ferd med å avslutte og konkludere katalogiseringen av dette og prioritere grader av bevaringsverdighet.

Denne jobben er svært viktig slik at vi til enhver tid på forhånd har vurdert og konkludert når spørsmålet om endring eller riving av bygninger står for tur.

Vi kan ikke ta vare på alt som er gammelt. Det er bedre å konsentrere seg om det som har særlig stor verdi i forhold til historie, byggeskikk osv. I en annen artikkel viser vi en faksimile/utklipp fra bladet Fremtiden i august 1982 vedr. en bygning i Grubegt som ble revet. I ettertid kom diskusjonen om bygningen kunne vært bevaringsverdig. Vi vet ikke om bygningen i nr 34 så jo ganske så slitt ut. Imidlertid finnes det bygninger like i nærheten som definitivt er bevaringsverdige og fortjener en bedre skjebne.

Tom Hayden ved et godt bevart Steingjerde i Trosteveien.

Skogers tur

Kommunen har nå laget en fremdriftsplan for å registrere kulturminner i alle bydeler og vi har fått signal om at Skoger bydel forhåpentligvis står for tur om 2-3 år.

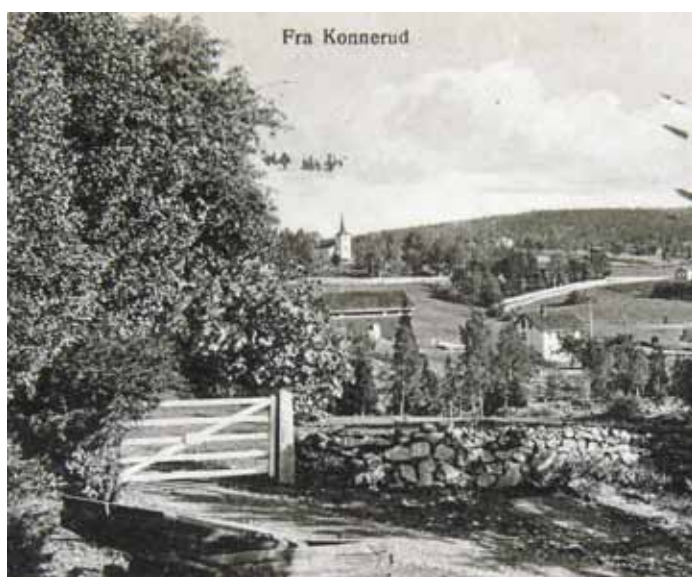
Steingjerder

Sellæg har i hovedsak registrert hus, hytter og bygninger mens kulturminner ute i terrenget gjenstår. Det viktigste her vil nok være å registrere steingjerder eller steingarder som man også sier, men også ruiner, skjerp og grunnmurer fra gruvedriften. Kommunen har anmodet Historielaget om å bidra med denne jobben.

Styret har spurt Erik Bjørlov Larsen, Tom Hayden og Per Runar Thoresen om å starte opp med dette arbeidet.

Om noen skulle se oss «snikende» inntil låver og jordekanter med fotoapparat, så er det altså ikke noe skummelt i det. Steingjerder har jo flere hundreårig historikk bak seg og ble bygget for å rydde jordbruksland, lage grenser og lage fegater for krøttera.

Også rundt dette er det viktig å prioritere hva vi ønsker å ta vare på. Vi kan ikke bare la gravemaskinene ture fram uten at vi har tenkt oss om. På Hallermoen Vest (feil navn men entreprenøren har jo ved en «frekkis» kalt det for det.) burde man i større grad vært aktsomme vedr. bevaring av steingjerder.

Et bilde fra Eiker arkiv som viser et steingjerde som forlengst er borte ved Granstad på Konnerud (Konnerud gamle kirke i bakgrunnen).

Betydelig medgift fra Skoger til Drammen

Skoger Kommune ble innlemmet i Drammen 1.1.1964 og byttet fylke fra Vestfold til Buskerud.

Tekst: Redaksjonen

Kartet som er hentet fra Skogerboken (1931) viser Skoger Herred på 1920-tallet. Det er ikke lett å måle ut fjorden i liter og m³ vann, men så vidt vi kan bedømme med det blåtte øyemål, - eide Skoger vel så mye av Dramensfjorden som Drammen Kommune. Ikke rart Drammen ville fusjonere i 1964.

Kommunegrensene går midtfjords og Drammen måtte den gang dele fjorden med Lier, Skoger, Svelvik, Røyken og Hurum.

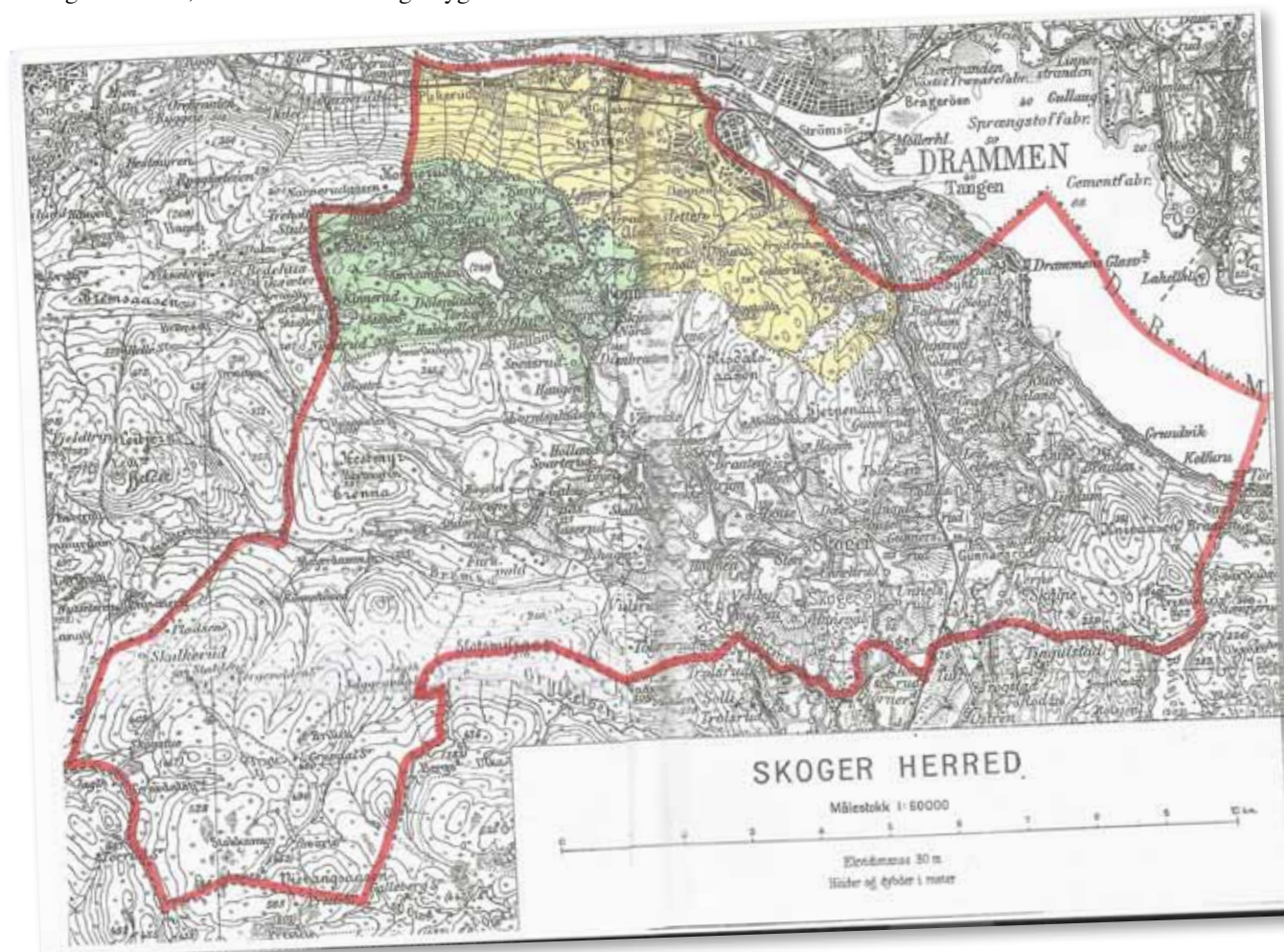
Ikke bare vann, men betydelig areal hadde vi også. Areal i Drammen Kommune utgjør idag 145 km², mens medgiften fra Skoger var på hele 114 km². Flest innbyggere kom fra Strømsgodset og Konnerud, men arealet fra Skogerbygda.

Ikke rart at de største skeptikerne i Skoger Herredstyre den gang var fra Skogerbygda.

Diplomaten (banksjefen) Hans Skjeldrum fra Senterpartiet uttrykte både vemod, engstelse og forventninger, mens James Aaserud fra Andorsrud fra Høyre følte at de måtte akseptere sammenslåingen, men i motsetning til de fleste andre betegnet han det siste Herredstyremøtet i Skoger som «gravøl».

Det er ikke vår oppgave å bedømme om sammenslutningen var rett eller gal, men med den medgiften vi brakte med oss, er det ingen grunn til å «stå med lua i handa».

Elvebredden og torvene i sentrum er rustet opp med hundrevis av millioner og er blitt spydspisser i Drammens omdømmeprosjekt. Gamle Skoger Herred rår over betydelige andre kvaliteter som fortjener fokus i neste omdømmeprosjekt selv om vi ikke ønsker oss verken kostbar granitt eller marmor i vårt nærmiljø.

Lensmannen ja OK til fest på Fredli

Kilde: Arkivet bearbejdet av red.

I faksimilen som følger artikkelen ser vi et brev fra Skoger Lensmannskontor fra 1929. Det er tydeligvis Konnerud Idrettslag som har søkt om å servere alkohol på en medlemsfest. Det virker som om politietaten hadde litt å pusle med også den gangen. I brevet står det:

Konnerud Idrettsforening.

Gir herved tillatelse til avholdelse av medlemsfest med damer på Konnerud i Fredli Pensjonat søndag 27 ds fra kl 7 aften til kl 1 morgen. Medbragt spirituosa må ikke nyes i bevertningsstedet med tilliggende. God orden og slikt må holdes. Nærværende bes forevist herr Halvorsen og frue. Skoger lensmannskontor pr. Drammen 26.10 1929.

Chr. Finbak

Det står ikke direkte i skrevet fra lensmannskontoret men vi tolker det dit hen at man på den tid måtte søke for å avholde fester hvor pensjonatet serverte alkohol. (Medbragt var altså forbudt). Hvem var så Halvorsen og frue, Carlo I Halvorsen var den første formann i Konnerud Idrettslag (stiftet 1927) og drev på denne tiden også Fredli Pensjonat ved Stordammen.

Eiendommen var en del av Gomperud og ble auksjonert bort på storauksjonen til greven i forbindelse med konkursen i Konnerudverket 1776. Eiendommen het den gang Galås.

Bruket ble i 1891 solgt til pølsemaker G.A. Thielemann som åpnet pensjonat på eiendommen. (Thielemanns pensjonat) I 1919 kjøpte Carlo I. Halvorsen fra Skien pensjonatet og det fikk navnet Fredli Pensjonat og senere Stordammen pensjonat.

I 1943 ble stedet kjøpt av Oslomannen Bernt Nordang (gift med Konnerudjenta Ragnhild Bernås, fra Bernåsvillaen) De drev kafe,

Faksimilen fra Skoger Lensmannskontor 1928.

pensjonat og med sluttete selskaper. Nordang bygde pelsfarm ved Stordammen og drev ganske stort med pels og pelsforretning i Oslo. Pensjonatdriften opphørte midt på 1960-tallet.

Lensmannen Chr. Finbak var fra Nordland og var bl.a. oppsynsbetjent ved Lofotfisket og Politibetjent ved Ofotbaneanlegget før han ble lensmann i Skoger i 1924.

Lensmann Chr. Finbakk som kom fra Nord Norge og ble ansatt lensmann i Skoger i 1924.

Stordammen Pensjonat fra 1920 årene.

Damene tar styringen

Tekst og foto: Tone Sverreson Ørmen

Historielaget har nå lagt bak seg 38 år og har fortsatt mange spennende aktiviteter. Det siste året hadde styret 7 styremøter og behandlet 35 saker. Historielaget har en aktiv og kreativ leder så styremøtene har blitt avholdt på forskjellige steder i vårt nærrområde fra kapellet ved Skoger Kirke, Fellesfjøset, kjøkkenet til Linda Skjeldrum til golfbanen på Imhjelt. Historielaget har 462 medlemmer og er dermed et av landets største historielag. På årsmøtet på Sørvangen var 44 personer tilstede. De forskjellige komiteene la frem hva

de hadde arbeidet med det siste året. Valgkomiteen hadde gjort en god jobb også denne gangen, Kai-Roger Olsen og Steinar Knudsen ønsket å gå ut av styret og nye styremedlemmer kom inn. Anne Lise Bjørge Erichsen, ble valgt inn som sekretær og Randi Raaen kommer tilbake som kasserer. Styret har nå en overvekt av kvinner for første gang, seks damer og to menn. På slutten av møtet hadde fotogruppa laget en «fotoquiz» her fikk medlemmene bryne seg på både nye og gamle bilder som beskrev plasser og steder. Dette falt i smak hos de fremmøtte som gjetet vilt og hemningsløst på oppgaver og det hele ble rundet av med kaffe, kaker og utlodning.

Æresmedlemmer

I årsmøtets kaffepause kom kveldens store overraskelse for de fleste. Styrets leder Hanne Fretheim kunne kalle opp Reidar Halden og Per Runar Thoresen for å meddele at styret hadde utnevnt dem til æresmedlemmer. Behørig applaus da mottakerne fikk både diplomer, bøker og billetter til Drammen teater.

Tekst: Arve Hoven

Foto: Fra arkivet

Reidar Halden har i de senere årene (dette skrives i 2014) i særlig grad engasjert seg som prosjektleder for restaureringen av Skjeldrumsaga og leder av Sti- og boplasskomiteen. Tidligere har han vært med i styret i 11 år som styremedlem, 2 år som nestformann og 2 år som varamedlem. Sammen med Ole Kr. Mortensen sto han bak utgivelsen av boka «Vandring langs et vassdrag» som ble utgitt av daværende Skoger Historielag i forbindelse med 25-års jubileet for laget i 2000. Han har (selvsagt) også bidratt med en rekke bilder både til Historielagsnytt, andre utgivelser i regi av Historielaget og til bildesamlingen - spesielt i de årene han var medlem av Fotokomiteen.

Per Runar Thoresen har hatt mange verv i laget gjennom årene og var første gangen i styret i 1991. Han var sekretær i styret gjennom 8 år og med i valgkomiteen i 6 år. I årene som sekretær var han å regne som fast prosjektleder for Vestskogdagen. Han har vært med i redaksjonskomiteen for Historielagsnytt gjennom mange år - også som redaktør av medlemsbladet (noe han også er nå i 2014). I tillegg deltar/deltok han i dugnadsarbeidet på Rønnehue og som medlem av rådmannens rådgivende komite for nye gate- og stedsnavn på vegne av laget.

Historielaget har tidligere utnevnt 3 æresmedlemmer:

Jørgen Borge

Nils Otto Larsen

Goro Halden

Per Runar Thoresen

Reidar Halden

Fra v.: Per Runar Thoresen og Reidar Halden blir overrakt æresmedlemskapet av styrets leder Hanne Fretheim. Foto: Tone Sverreson Ørmen.

- Jørgen Borge (1916 – 2003) som ble utnevnt i 1993
- Nils Otto Larsen som ble utnevnt i 1993
- Goro Halden som ble utnevnt i 1995

Jørgen Borge var med i laget fra starten i 1975, var aktiv i mange komitéer gjennom årene og var «museumsbestyrer» for bygdesamlingen på Mellom-Borge i mange år. Han bodde selv på nabogården Vestre Borge.

Nils Otto Larsen var formann i laget fra 1981 til 1990. Han var leder av gruveutvalget fra 1977 til 1991 da gruveutvalget ble «omdannet» til Stiftelsen Konnerudverket med Nils Otto Larsen som daglig leder – noe han fortsatt er.

Goro Halden har skrevet rundt 15 historiske skuespill som er fremført av Det Dramatiske Selskab i de fleste år fra 1979 til 1999. Hun har også laget sketsjer, skrevet dikt og prologer, vært kunstnerisk leder, skuespiller og sydame.

Den allsidige «Pukerudlinna»

Pukerudlinna er en ca. 2 km lang snorrett linne som går fra Konnerudkollens fot (øverst i Baklia) til Pukerud. Den ble etablert i 1866 av gruveselskapet Dillwyn & Co i forbindelse med gruvedriften og er fortsatt godt synlig.

Tekst: Per Runar Thoresen/Hans Strand

Dette var en såkalt kjerrat, dvs en skinnegang for malmvogner fra gruvene og ned til et knuseri som lå like ved elven ved Pukerud og hvor de fulle vognene nedover trakk de tomme vognene oppover. Dessverre er den nesten nederst blitt brutt av den nye fylkesvei 134 fra Drammen til Mjøndalen og det fører til et avbrekk for å komme under veien. Hadde man laget undergangen der traseen gikk, ville det ikke skjedd så stor skade.

Linna er bygget på slag og overskudd fra gruvedriften og er derfor fortsatt delvis ubevokst. Med en høydeforskjell på ca 400 m på ca 2 km blir det en betydelig fall/stigning i terrenget. I vårt arkiv finner vi en beskrivelse fra Hans Strand som bodde ved Pukerud. Han forteller om sin far og fabrikkarbeidere som brukte Pukerudlinna til/ fra jobben. (Pukeruddøl som han kalte seg)

Svetten rant i strie strømmer. Arbeidere bosatt på Konnerud og som hadde sin arbeidsplass nede på Pukerud der bl.a. Jarlsberg Paper Mill lå (1899-1970) gikk daglig både ned og opp Pukerudlinna.

Denne trafikken var ganske utbredt fra begynnelsen av 1950-tallet og opp til begynnelsen på 1960-tallet. Den gang var det knapt noen arbeidsfolk som hadde egne biler og bussforbindelse fra Konnerud ble ganske tungvint med bussbytter og dårlig korrespondanse.

I en liten grend innenfor Dalen på Konnerud der det var dype og vannfylte blygruver som vitnet om en stor virksomhet i tidligere tider. Vi bodde der og far hadde sin arbeidsplass nede på Pukerud. Han star-

Jarlsberg Paper Mill ved Pukeud hvrc mange av arbeiderne fra Konnerud brukte Pukerudlinna som transportvei både ned og opp.

tet hjemmefra grytidlig og det var en lang vei før han kom til platået som var starten på Pukerudlinna og han kunne se fabrikkens langt der nede ved elvebredden. Når arbeidsdagen var over tok han straks fatt på den lange og bratte hjemveien. Jo lenger opp han kom, jo brattere ble det. Dette foregikk både sommer og vinter i sol eller regn og det var slett ikke få svettedråper som falt til moder jord før han var oppe på toppen. Det var flere enn far som hadde denne tøffe arbeidsveien. Bl.a. var det to karer som bodde på Kollen gård inne på Konnerudkollen og andre som var bosatt i nærheten av Konnerudkollen. Dere kan neppe tenke dere hvordan det var å ta seg fram om vinteren i dyp snø. Bl.a. jobbet ma skift og det var mange mørke turer sommer som vinter. I midten av femtiårene ble noen av arbeiderne tilbudt å flytte til de ledige boligene ned på Pukerud, så etter hvert ble det bare noen ganske få som fortsatt avla svettedråper i Pukerudlinna.

Nedovermoro

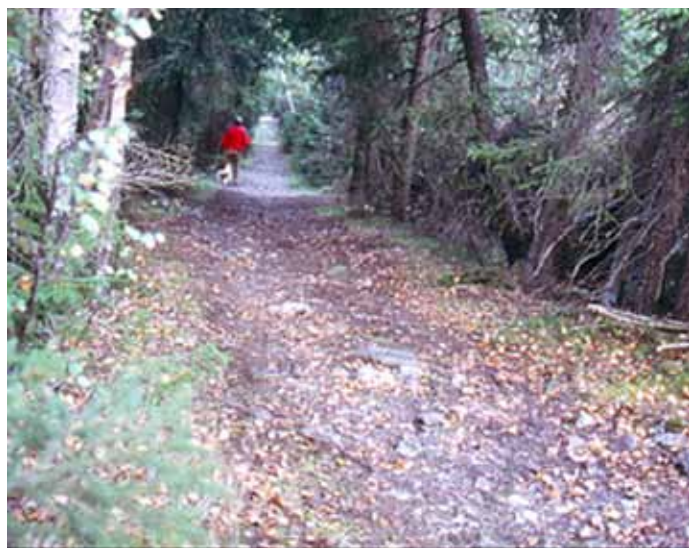
En annen morsom geskjeft i nyere tid var aking utover på vinterstid. Det var gjerne en flokk med unger som tok Pukerudlinna ned på kjelke og det var antakelig utrolig morsomt og kanskje ikke helt ufarlig med den farten en kunne oppnå der. Å svette oppover var jo ikke like spennende, så da ungene var sluppet ut og nedover var det for far å ta turen ned til Pukerud med bilen via Gulskogen og plukke opp både unger og kjelker. Mas om flere turer forekom nok, men vi satte stort sett grensen ved en tur pr.dag.

Oppover moro, eller...

Pukerudlinna er en ekstrem utfordring og mange idrettsmiljøer med ulike sportsgrener benytter seg av barmarkstrening og konkurranser med å løpe opp Pukerudlinna. Jeg kjenner ikke til hvorvidt det er mulig å løpe hele veien opp, men en ekstrem utfordring er det allikevel. Selv har jeg ved noen anledninger gått nedover og det er en utfordring i seg selv for en utrent gammel skrott. Du bli ganske slapp og "mo i knea" etter en slik nedtur.

Kulturminne

Pukerudlinna er et kulturminne i seg selv og bør bevares for ettertiden. La oss håpe det ikke kommer flere bilveier som bryter denne fine traseen.

Den over 150 år gamle Pukerudlinna er fortsatt inntakt og godt synlig.

Skolebilde fra Ingvaldsåsen skole 1916

Kanskje mange som kjenner igjen sine foreldre/besteforeldre her. Inger Johnsrud fant bildet etter sin far Markus Johnsrud.

Navnene er:

1. rekke fra venstre:

Johannes Emberland, Bjarne Torebraaten, Reidar Hagen, Hans Steen, Christoffer Eriksen, Frida Frydenberg, Alvilde Sollie, Ruth Jacobsen, Jenny Woldsbæk, Hilda Jensen.

2. rekke fra venstre:

Sigurd Eldegard, Vilhelm Støckert, Karl Johansen, Anton Pedersen, Martha Johansen, Anna Bomansen, Helene Haaland, Justine Haaland, Astrid Hansen, Marie Emberland.

3. rekke fra venstre:

Markus Johnsrud, Olaf Hansen, Reidar Kristoffersen, Thorleif Olstad, Ester Holth, Judith Kristoffersen, Astrid Hansen, Kamilla Jensen, Asta Horgen.

4. rekke fra venstre:

Magnus Tjugum, Harald Lie, Anders Tjugum, Sjur Drege, Borghild Eriksen, Gunnlaug Ording, Borghild Holth, Annie Juelsen, Anna Holth, frøken Gerulfsen.

5. rekke fra venstre:

Henry Larsen, Ole-Jacob Jacobsen, Otto Vinness, Andreas Andreassen, Gudrun Mæland, Sigrid Olsen, Harriet Ording, Astrid Olsen, Sigrid Steen, Sigrid Jensen.

6. rekke fra venstre:

Martin Pedersen, Markus Stenstad, Bottolf Drege, Elise Nordbye, Ellen Horgen, Dorteia Steen, Ester Eriksen.
Ytterst til venstre lærer Endre Sandland m/familie.

Bilde utlånt av Inger Johnsrud.

Skoger Sparebanks lokaler på Strømsø og Konnerud skole var sentrale steder for Grundlovsforeningen for ca. 130 år siden

Torjus Moland ved Byarkivet i Drammen har fordypet seg i vedlagte stoff som er høyaktuelt nå i forbindelse med Grunnlovsjubileet. Her kan vi lese om stiftelsesmøtet i Skoger Sparebanks lokaler og agitasjonsmøter på Konnerud Skole.

Foto: Fra arkivet

Forhandlings Protokoll for Grundlovsforeningen Skouger Herred

Arbeider man med eldre arkiver i et kommunalt arkiv, kommer man nesten daglig over materiale som vekker interesse og engasjement. Som regel dreier det seg da om materiale som forteller noe om enkeltmenneskers spesielle skjebner og livsvilkår - eller om lokale kuriositeter av det ene eller andre slaget. En sjelden gang får man også ting mellom hendene hvor viktige og dramatiske endringer i den brede nasjonalhistoriske utviklingen kommer til syne. Protokollen fra grunnlovsforeningen i Skoger er et eksempel på dette.

Grunnlovsforeningene

Denne foreningen ble stiftet 26. november 1883 og var én av de ca. 160 grunnlovsforeningene som ble grunnlagt imellom 1882-1885. Tidsrommet for grunnleggelsene er ikke tilfeldig, og når foreningene valgte å kalle seg det de kalte seg, har dette nær sammenheng med den aktuelle rikspolitiske konflikten som gjerne går under navnene statsrådsaken eller vetostriden.

Som noen av oss kanskje husker fra skoledagene, var bakgrunnen for denne striden at landets regjering etter hvert hadde blitt et selvrekutterende kollegium av embetsmenn som styrte relativt suverent - ofte uten skrupler med å ignorere stortingets vedtatte lover og bevilgninger. Den stadig voksende opposisjonen krevde at statsrådene skulle pålegges å møte i Stortinget for at de folkevalgte i større grad skulle kunne føre tilsyn med at regjeringen gjennomførte det de var pålagt. Dette stred imidlertid i mot 1814-grunnlovens strenge maktfordelingsprinsipp og krevde en grunnlovsendring. Grunnlovsendringen ble vedtatt i Stortinget tre ganger, men kongen som stod på statsrådenes parti, brukte sin vetorett og nektet å sanksjonere vedtaket alle gangene. Den som har makt, vil sjelden gi den fra seg. I slutfasen kom derfor uenigheten først og fremst til å dreie seg om hvorvidt kongen hadde absolutt veto i grunnlovssaker eller bare tre ganger utsettende veto som i andre lovsaker. Hvor nært Skoger-foreningen var knyttet opp til denne konflikten kommer frem i statuttene hvor det står at foreningens formål er: «...at værne om vort Samfundslivs jevne og rolige udvikling paa Kristendommens Grund, og at

virke for Grundlovens Bevarelse og at støtte den Oppfatning, at ingen Forandring i Grundloven kan finne Sted, med mindre Storting og Konge deri er enige.»

Politiske partier

Befatter en seg med grunnlovsforeningene, er det også viktig å ha med i bevisstheten at det på den tiden rådet en sterk tradisjonsbundet uvilje mot dannelsen av politiske partier. Stortingsmennene skulle være en elite av frie, sterke menn som representerte folket og ikke et politisk parti. Et politisk parti kan defineres som

et sentralt, samordnende organ for lokale velgerforeninger og en parlamentsgruppe. Begrepene *Venstre* og *Høyre* refererte på denne tiden mindre til et organ av denne typen og mer til de gruppene som inntok det ene eller det andre standpunktet i den aktuelle konflikten. Tendenser til partidannelser var sterkt tabubelagt og forgikk gjerne i det skjulte. Motstanden mot «partivesenet» var til stede i alle leire, men kanskje sterkest blant de konservative. Foran Stortingsvalget i 1882 gjennomførte venstresida en intens valgkamp i distriktene som førte til et flertall i nasjonalforsamlingen som i neste omgang gjorde det mulig å stille regjeringen Selmer for riksrett. (Det hevdes av noen at dette valget fikk mer karakter av å være en folkeavstemming om veto-spørsmålet enn av å være et ordinært stortingsvalg.) Etter nederlaget innså de konservative at de måtte bite i det sure eplet og arbeide mer organisert for å vinne «folket» for sin sak. Dannelsen av grunnlovsforeningene - hvor den konservative jussprofessoren Ludvig Aubert var en sentral regissør - var et resultat av denne erkjennelsen.

«Foredrag og Discusion»

Det kan være greit å ha utviklingen i riksrettsaken litt som et bakteppe når man leser de første møtereferatene i protokollen for Skoger grunnlovsforening. Foreningen ble grunnlagt i de månedene hvor riksretten behandlet anklagene mot regjeringen Selmer og ca. 3 måneder før den første domsavsigelsen 27. februar 1884. Selve protokollen består av drøyt 30 møtereferater skrevet i tidsrommet 1883 til 1900.

I referatet fra stiftelsesmøtet som ble avholdt i Skoger Sparebanks lokaler på Strømsø, presenteres altså foreningens statutter. Disse redegjør først for det allerede siterte formålet, for så å

Lars Raknerud, redaktør av Buskerud Blad var sterkt engasjert i konflikten.

gå videre med å fortelle hvordan det er tenkt at foreningen skal arbeide for sin sak: «Foreningen vil virke for sit maal ved at foranstalte Møder, hvori Foredrag, Discusion og Oplæsning finder sted, ved at arbeide for udbredelse av gode Skrifter og Aviser og at fremme gode Valg.» Ser man protokollen under ett, er det det siste, altså forberedelser til forestående valg hvert tredje år, som dominerer ved siden av styrevalg, innskriving av nyinnmeldte medlemmer og slike ting. Perioden fra grunnleggelsen i 1883 til høsten 1885 skiller seg imidlertid ut. Da arrangeres det med relativt stor hyppighet møter med foredrag av inviterte foredragsholdere. Professor Aubert er først ute 8. januar 1884 hvor han holder et «...klart, greit og gribende foredrag, væsentlig om den nuværende politiske Situation...» De over 100 fremmøtte skal ha lyttet oppmerksomt, men referenten nærmest beklager at det ble liten diskusjon etterpå. Grunnen skal ha vært at det var få venstremenn til stede, og det gikk rykter om at de hadde blitt enige om å boikotte arrangementet i et eget møte dagen før. Neste møte er i Ekerhaugen skoles lokaler 4. april, tre dager etter den siste domsavsigelsen i riksretten. Denne gangen er det Lars Raknerud som snakker om Riksstretslovgivningen og Riksstrettsdommene. «Da ingen af «Venstre» var tilseide, blev der ingen diskussion.», skriver referenten lakonisk. Den 15. april holder han det samme foredraget på Konnerud skole, og her blir det annerledes: «Da en del venstremænd var til stede, blev der en livlig diskusjon.» Lars Raknerud var redaktør av Buskerud Blad og stod klart på den konservative siden. Da den første dommen i riksrettsaken ble avsagt 27. februar, lot han hele domsavsigelsen trykke i et ekstrabilag med sørgeramme rundt. I en leder dagen etter skrev han: «Vi har et ønske for de fældende Dommere i Rigsretten: Gud lad dem dø rolig.» Etter april er det ikke noe nytt møte før generalforsamlingen i 26. november 1884 hvor foreningen slutter seg til «Centralstyrelsen for landets konservative foreninger» i Kristiania. Det er denne sammenslutningen som siden skifter navn til partiet «Høyre».

5. og 21. februar er Raknerud igjen på banen og holder foredrag om parlamentarismen på Nøstet og Strømsgodset skoler. Den 5. ble det ingen debatt, men den 21. «...udspant det sig en livlig Discusion, hvori deltog flere...». Etter dette ser vi ikke mer til Raknerud, men det holdes fortsatt foredrag. Oftest av lokale foredragsholdere, men Carl Otto Løvenskjold som hadde vært «norsk statsminister i Stockholm» under Aprilministeriet våren 1884, dukker opp ved en anledning. Hans foredrag ville påvirke valget i gunstig retning for Høyre, bemerket referenten, og dette er første gang navnet Høyre tas i bruk i denne protokollen. Nå er man i gang med valgforberedelser, og ordfører, banksjef og

Konnerud skole.

Stiftelsesmøtet ble avholdt i Skoger Sparebanks lokaler på Strømsø.

gårdbruker Lauritz Hervig melder seg inn i foreningen, blir også styremedlem og valgt som en av valgmennene for de konservative. Han representerte siden amtet på Stortinget fra 1895 til 1900.

Ny forening

I 1894 legges foreningen ned for å opprette en ny. Hensikten oppgis å være at man vil samle både eldre og yngre med et mer moderne navn: Skouger moderat konservative Forening. Grunnen til at man ikke bare kunne foreta et navneskifte, må ha vært at dette formelt ikke var mulig hvis man samtidig også ville endre formålsparagrafen. Den fikk nemlig en annen ordlyd i den nye foreningen ved at man sløyfet det siste om at grunnloven ikke kunne endres "...med mindre Storthing og Konge deri er enige." Dette må ha vært ansett som et tapt slag i 1894. Nå blir det igjen en del foredragsvirksomhet, men denne gangen mer som en del av valgkampen. Det siste møtet som det er skrevet referat fra, er datert 25. august 1900. Så er det bare blanke sider i protokollen.

Nasjonalpolitisk historie på lokalt nivå

Ser man alle møtereferatene under ett, er de relativt tørre og kortfattede. De eneste vurderingene som gjøres er når det holdes foredrag. Da sies det gjerne noe om foredragets høye nivå, antall tilhørere og om de var lydhøre - og ikke minst om det ble noen debatt etter foredragene. Ble det det, får man inntrykk av at man anså møtet for spesielt vellykket.

Dersom grunnlovsforeningen i Skoger aldri hadde blitt stiftet, ville vår felles historie selvfølgelig ikke ha sett det minste annerledes ut. Den var som nevnt bare én av ca 160, det var allerede stiftet ca 90 andre da den så dagens lys og statuttene var nok skrevet over samme lest som alle de andre. Når den i dag allikevel kan være interessant å beskjeftige seg med, har det med flere ting å gjøre. Statsrådsaken og vetostriden førte til to av de viktige endringene i norsk politisk historie, innføringen av parlamentarismen og dannelsen av de politiske partiene. Vi har også pr. i dag en statsminister fra det partiet foreningen var med å danne grunnlaget for, og til neste år vil vi feire at det er 200 år siden grunnloven ble til. Det mest spennende er allikevel at striden den gang avfødte en aktivitet på grasrotnivå man ikke hadde opplevd tidligere, og den regnes for å være den første virkelig store politiske massemønstring her i landet. I protokollen fra Skoger kan man så og si ta det sterke engasjementet på pulsen.

Den dødsdømte Storoksen på Austad

Artikkelen stod i Fremtiden 10. mars 1931
og er sendt oss fra Solveig Arenth.
Bearbeidet av Inger Johnsrud

Kilde: Ola Meland

For noen tid siden var det på hengende håret at den store okse på Austad hadde blitt morder. En mann som forsøkte å klø den i skolten fikk et lite nikk av det veldige hode så han holdt på å bli klemt fordervet mot fjøsveggen. Oksen stakkar, mente det visst bra nok, men glemte sin store styrke. Nu er den efter sigende dødsdømt og har derved endt sine dager som utstillingsdyr. Mange husker den nok fra Drammensutstillingen. Siden har den vært landet rundt på sin turne. For oss som pleiet å benytte Austad og dens omgivelser som utfartssted på våre søndagspromenader er det trist å høre at hr. Meland med hele sin buskap nu skal fraflytte Austad allerede før påske. Det har vært en fryd for mange den tid

Om storoksen på Meland så slik ut vet vi ikke, men stor var den.

Austad gård. Bilde utlånt av Ola Meland.

hr. Meland har forpaktet Austad å se den driftige måte han har forstått å utnytte alt på. De veldige flokker med smågriser som løp omkring, de bitte små lekende lam, hvor morsomme de var å se på! Og den store skråtobakktyggende veder, Hvilken god latter har vi ikke fått av den, hver gang den nikket til en ubuden gjest innenfor gjerdet. Den prektige buskap og ditto fjøs har mange beskuet, og de beitende hester og kuer oppover jordene. Nu er det slutt. Vi ønsker å takke hr. Meland for den velvillige måte han lot oss benytte den private vei rundt Austad på våre søndagsturer. Det var ikke få der i de senere år tok veien om Austad, og som fredelig og uten grovheter av eieren eller hans hunder fikk benytte spaserveiene og bese det velstelte jordbruk og den vakre buskap. Derfor takk til hr. Meland fra mange «Eldre spaserende».

Forhistorien til denne avisartikkel er følgende:

Andreas Meland forpaktet fra 1928 Austad Gård, som hadde vært i Kiær-familiens eie. Han var imidlertid interessert i å kjøpe går-

den, men da dette ikke så ut til å la seg ordne, bestemte han seg for å flytte til Lier. Imidlertid ble ikke flyttingen noe av, og i 1933 gikk det likevel i orden med kjøpet av gården. Selve herregården ble skilt ut fra eiendommen i 1931. Eier var Skoger kommune, som brukte den som kommunelokale fram til sammenslåingen med Drammen i 1964. Den ble da gitt til Drammens Museum. Vis a vis herregården lå driftsbygningene. Disse brant imidlertid ned i 1940. Det var en stor tragedie, hvor mange dyr, bl.a. over 40 melkekyr og mange hester, brant inne. Etter denne hendelsen bestemte Meland seg for å bygge opp bolighus og driftsbygninger øverst på eiendommen, der det fra før lå et par husmannsplasser. Dette er i dag kjent som Galterud-området, men etter at Austad-jordene ble bygd ned, er det bare våningshuset som står igjen med adresse Fossekallen 7.

Den omtalte oksen, som var så stor og flott at den ble fraktet rundt i spesialbygd vogn fra dyrskue til dyrskue, veide 1148kg, iflg kvitteringen fra slakteriet.

Nå er det for sent....

Tekst: Per Runar Thoresen

Vedlagte faximile er hentet fra bladet Fremtiden høsten 1982. Den viser gården Hornvoll (Grubegt. 34) som ble revet i aug. 1982 og daværende byplansjef Ulf Tellefsen stiller spørsmålet om bygningen burde blitt bevart og ikke revet. Man skulle undersøke materialene fra rivningen, men utfallet av en eventuell slik undersøkelse kjenner vi ikke til og det er jo ingen grunn til å mase om dette i dag over 30 år siden rivningen.

Dette er imidlertid et eksempel som viser hvor viktig er at bygninger og kulturminner blir registrert slik det er gjort på Konnerud de siste årene.

På 1600 tallet var det kun 5 gårder på Konnerud og Hornvoll var en del av gården Konnerud som omkranset Konnerudkollen og områdene rundt.

På den tiden var gården Konnerud en del av Stormoen gård på Gulskogen. Den var et såkalt «bondegods» og ble under gruve-driften overtatt av Jarlsberg Verk. Ved den store auksjonen i 1778 ble gården utparsellert til en rekke småbruk.

Før og nå i Konnerud Sentrum

Tekst: Per Runar Thoresen

Kilde: Skogerboken og notater fra Normann Solberg.

Samuelsen

Midt i Konnerud sentrum mellom Postsvingen og Gramsborgveien (nåværende adresse er Bernåsbakken 5 med 3 rekkehus.) lå det i sin tid et småbruk som het Samuelsen.

Det lille bildet er hentet fra Skogerboken og tegningen laget av Oscar Hauge etter skisse av Normann Solberg.

«Koner fra Skauer»

Bruket Samuelsen ble kjøpt på Grevens storauksjon i 1778 av Pukkstiger John Pedersen. To generasjoner senere registrerer vi en aktet og kjent person på Konnerud den gang – Lars Anthonsen Samuelsen (1799-1883) som overtok bruket i 1823 etter sin far Anthoni Johnsen Samuelsen. Lars ble jo svært gammel og må jo hatt en usedvanlig god helse etter den tids levealder) Både Lars og faren Anthoni hentet sine koner fra Skoger. Lars fra Mælen Aase Haldorsdottir og Anthoni Anne Arnesdtr. fra N.Holmen. (Viulsrudveien)

Lars Anthonsen Samuelsen var en driftig kar og drev bl.a. en spikerhammer ved Verkenselva hvor det ble smidd spiker. Han ble innvalgt i kommunens første Herredstyre og var medlem av byggekomiteen for Konnerud gamle Kirke og hadde mange andre viktige verv i bygda.

Tippoldefar

Det er mange familier på Konnerud og kanskje Skoger som slekter på Lars Anthonsen Samuelsen. Han var min tippoldefar på morsiden og mine søsken og søskenbarn kjenner nok også sin tippoldefar. Men det er kanskje ikke alle tremenninger og firmen-

Lars og Aase Anthonsen Samuelsen (født Haldorsdottir). (Aase var fra Mælen).

Tegning av Oscar Hauge etter skisse fra Normann Solberg.

Bernåsbakken 5 der Samuelsvollen lå.

ninger som kjenner til at deres tidligere slekt bodde på gård midt i Konnerud sentrum. Med så mange ledd bakover er det mange familier på Konnerud som slekter til Lars Anthonsen Samuelsvollen. Man er som kjent sjelden aleine om å ha en tippoldefar. Gården ble senere overtatt av familien Skjælsbeck.

Business for Idrettslaget

Deler av bygningsmassen på Samuelsvollen ble revet og i 1969 sto det to bygninger tilbake og Mobil Oil stod som eiere. De øn-

Bilde av gården fra Skogerboken

sket resten av bygningene revet og fjernet. Konnerud Idrettslag tok på seg en storstilt dugnad på forsommeren 1969. 50-60 mann i flere uker måtte til for å skaffe de 10000 kr som var avtalt for jobben. Utpreget håndarbeide med rustne spiker og flis i fingeren, men jobben ble gjort og kjærkomne penger på konto. Men hvor ble det av bensinstasjonen til Mobil Oil ? Bensinstasjon ble det, men litt lenger syd hvor Esso startet opp.

Bernåsbakken 5 anno 2014.

Gavepokal fra Konnerudkollen Turisthotel

Kilde: Arkivet + bearbejdet av red.

På vedlagte faksimile ser vi et morsomt brev fra Konnerudkollen turisthotell. Legg merke til reklamen - et sommerbilde og et vinterbilde av hotellet.

Brevet er skrevet av den meget dyktige danske Hotelldirektøren Sophus Jensen som overtok hotellet i 1920. Vi gjengir teksten i brevet i fall faksimilen kan være vanskelig å lese:

Konnerud pr. Drammen 12. mars 1931

Konnerud Idrettslag V/foranden.

Jeg senner herved en Pokal som jeg ønsker at bli opsat i en av Klasserne efter styrets valg, helst hvis det lar seg gjøre i Klassen far 17 - 20 aar, samtidig bedes De innføre mig som passiv medlem.

Med hilsen

Ærbødigst S. Jensen

Hopprennet foregikk i Damåsbakken ved Stordammen, og dette året var det Landshopprenn i Damåsen. Bakken ble i 1928 overdratt til Konnerud Idrettslag under forutsetning av at Konneudkollen Turisthotell og Fredli pensjonat kunne få arrangere hopprenn der. Bakkerekorden var på 51 m og satt av den velkjente Thorleif Schelderup som hadde mange jern i ilden. Han var den første nordmann som hoppet over 100 m og fikk bl.a. bronse i vinter OL i St. Moritz i Sveits i 1948.

Det var neppe denne pokalen som ble gitt bort, men de gamle pokalene var staselige.

Thorleif Schelderup som hadde bakkerekorden i Damåsen og den første nordmann som hoppet over 100 m.

Fotograppa trenger hjelp fra deg som leser dette!

I vår bildesamling har vi nå totalt 3.128 bilder. Vi har varierende omfang på de opplysningene som vi har om det enkelte bildet, men ca. 150 bilder har vi svært få og mangelfulle opplysninger om. Det er her du kan hjelpe oss!

Tekst: Arve Hoven

Nedenfor ser du fire utvalgte bilder som vi trenger flere opplysninger til. For hvert bilde er vi interessert i opplysninger om hva vi ser på bildet og anslagsvis når bildet kan være tatt. For «guttgjengen» er vi i tillegg interessert i ved hvilken anledning bildet ble tatt og navnet på flest mulig av de som er med på bildet. Hvis du trenger en større kopi av ett eller flere bilder for å se flere detaljer, så kan vi skaffe deg det!

Send oss gjerne noen stikkord – eller bare navn og telefonnr. til e-post: foto@skhist.no så tar vi kontakt!

Du kan selvsagt også ta kontakt med en av oss i Fotograppa personlig eller via telefon. Vi kan nås via disse numrene: 913 14 701 (Ingar), 402 12 694 (Åse), 970 79 633 (Hans), 450 34 045 (Tom) eller 900 35 531 (Arve).

De av dere som er (eller kommer til å bli) brukere av fotoløsningen vår (se www.skhist.no for nærmere opplysninger) vil finne en egen samling (kategori) som vi har kalt «Bilder vi trenger hjelp til». Der vil vi fremover legge ut bilder som vi svært gjerne vil at dere skal se på for å hjelpe oss med flere opplysninger om det enkelte bildet.

På forhånd: TUSEN TAKK FOR HJELPEN med å gjøre fotosamlingen til Skoger og Konnerud Historielag enda litt bedre og mer informativ for nåværende og fremtidige medlemmer av laget!

Returadresse:

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Vestskogdagen 25. mai 2014

Kl. 09.00 Grinda ved Andorsrud åpner

Minnebautaen ved Lauvkolltjern.

Kl. 12.00: Velkomst ved Heimevernet
Kaptein Andreas Devlin
Minnetale over Vestskogjegerne:
Johan H. Andresen jr.

Rønnehue

Kl. 12.30 Salg av kaffe, kaker og vafler
Kl. 13.15 Historiker og forfatter
Tor Bomann-Larsen
«Kong Haakon VII» -
kongen som forsvarte grunnloven.

Gratis Entre. Ta med sittestol.
Grinda stenger kl. 17.00

Åpning «Skjeldrumsaga» Søndag 5. oktober 2014

Programdetaljer og klokkeslett kommer senere.

Det største prosjektet i Historielagets regi, restaurering av Skjeldrumsaga, er nå ferdig. Vi kan se tilbake på 1900 dugnadstimer som er lagt ned i arbeide for å få saga bygningsmessig og teknisk tilbake til det opprinnelige.

I tillegg har vi bygget et nytt rom under saga på 50 m² som vi i disse dager innreder til et lite skogbruksmuseum.

Velkommen til en hyggelig og interessant dag på saga.

